

Fimmtudaginn 27. nóvember 1980.

Nr. 33/1980. **Ákærvaldið**

(Jónatan Sveinsson, settur saksóknari)

gegn

Birni Vilmundarsyni

(Guðmundur Ingvi Sigurðsson hrl.).

Skjalafals.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Björn Sveinbjörnsson, Benedikt Sigurjónsson, Logi Einarsson, Magnús Þ. Torfason og Sigurgeir Jónsson.

Fyrir Hæstarétt hafa verið lögð nokkur ný skjöl.

Ákærði hefur viðurkennt að hafa útfyllt og undirritað gjaldeyrisumsóknir þær, er getur í 1. til 5. tl. og 7. til 10. tl. í ákæru, á þann veg, er þær bera með sér. Heldur hann því fram, að hann hafi haft heimild þeirra Pálinu Jónsdóttur, Jóns Torfa Snæbjörnssonar og Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur til að sækja um gjaldeyri fyrir þeirra hönd og undirrita með nöfnum þeirra umsóknir þær, er nöfn þeirra bera. Kveðst ákærði og hafa haft heimild Gunnars heitins Jóhannssonar til að sækja um gjaldeyri vegna verslunarinnar Antikhúsgagna og undirrita þær tvær umsóknir, er getur í 9. og 10. tl. ákæru, svo sem þar greinir, þá fyrri með nafnrituninni Gunnar Jóhannsson auk þess sem undir umsóknina er stimplað Antikhúsgögn og þá síðari með stöfunum Bj, rituðum undir umsóknina, þar sem stimplað er Antikhúsgögn.

Verður nú nánar vikið að einstökum ákæruliðum.

Um 1., 3. og 5. tölulið.

Pálinu Jónsdóttir er ekki sjálfri sér samkvæm í framburðum sínum um, hvort hún hafi veitt ákærða heimild til að undirrita með sínu nafni gjaldeyrisumsóknir þær, er undir þessum töluliðum getur, áður en ákærði afhenti þær í viðkomandi bönkum. Við yfirheyrslu í sakadómi Reykjavíkur 18. febrúar 1977 kveðst hún ekki minnast þess að hafa gefið neinum manni umboð til að rita nafn sitt undir skjöl varð-

andi innflutning á húsgögnum. Jafnframt getur hún þess, að fyrir mörgum árum hafi hún og eiginmaður sinn gefið dóttur þeirra Hólmfríði umboð til að binda þau almennt fjárhagslega.

Í sakadómi Reykjavíkur 21. maí 1979 skýrði Pálína Jónsdóttir svo frá, að ákærði hefði fyrir hennar hönd sótt um gjaldeyri þann, er í ákæruliðum þessum getur, og hefði hann haft fullkomna heimild hennar til að rita nafn hennar undir gjaldeyrisumsóknirnar. Þótt þessi framburður Pálinu Jónsdóttur sé ekki í samræmi við fyrri framburð hennar um þetta atriði og skipti þeirra um innflutning húsgagna fyrir hana, þykir þó óvarlegt annað en byggja á honum um sakarmat að því er þessi ákæruatriði varðar. Að svo vöxnu máli verður staðfest úrlausn héraðsdóms um sýknu ákærða af sakargiftum þessara töluliða ákæru.

Um 4. tölulið.

Með vísun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta úrlausn hans um sýknu ákærða af ákæruatriði þessu.

Um 6. tölulið.

Undir gjaldeyrisumsókn þessa er eingöngu vélritað nafn Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur. Hún kannaðist ekkert við skjal þetta, er henni var kynnt það fyrir dómi.

Á dómþingi sakadóms Reykjavíkur 21. maí 1979, er þau voru samprófuð Inga Jenný Þorsteinsdóttir og ákærði, voru bornar undir ákærða gjaldeyrisumsóknir þær, er bera nafn Ingu Jennýjar. Kannaðist hann við þær allar nema þá, er undir þessum tölulið ákæru greinir, dags. 28. maí 1973. Kvaðst hann ekki muna, hvort hann hefði afhent skjal þetta í banka. Er ósannað, að ákærði hafi svo gert. Ber að sýkna ákærða af broti samkvæmt þessum tölulið ákæru.

Um 2., 7. og 8. tölulið.

Inga Jenný Þorsteinsdóttir hefur neitað því, að ákærði hafi haft heimild til að rita nafn hennar undir gjaldeyrisumsóknir þær, er í þessum töluliðum getur. Undir gagnstæða fullyrðingu ákærða hefur ekki verið rennt nægum stoðum. Ber því að staðfesta úrlausn héraðsdóms um sök ákærða að því er varðar sakargiftir, er í þessum töluliðum ákæru getur. Varða

brot þessi við 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Um 9. og 10. tölulið.

Ákærði hefur haldið því fram, að hann hafi að beiðni og samkvæmt heimild Gunnars heitins Jóhannssonar, eiganda fyrirtækisins Antikhúsgagna, undirritað gjaldeyrisumsóknir þær, er getur undir þessum töluliðum, með þeim hætti, sem að framan er lýst og nánar greinir frá í hinum áfrýjaða dómi.

Engar skýrslur voru teknar af Gunnari heitnum Jóhannssyni vegna máls þessa, hvorki af hálfu ríkisskattstjóra né fyrir sakadómi, en Gunnar lést 9. janúar 1979, að því er fram kom í málflutningi fyrir Hæstarétti.

Hvorki Hjörtur Þór Gunnarsson, sonur Gunnars heitins Jóhannssonar, né Hrafnhildur Gunnarsdóttir, er starfaði við afgreiðslu í versluninni Antikhúsgögnum, kannast við, að Gunnar Jóhannsson hafi staðið að innflutningi húsgagna, svo sem nánar er rakið í héraðsdómi. Ekki verður heldur séð, að sala þeirra húsgagna, sem ákærði flutti inn til landsins fyrir þann gjaldeyri, er getur í gjaldeyrisumsóknum þessum, hafi á nokkurn hátt verið frábrugðin sölu annarra húsgagna á vegum ákærða í versluninni.

Framburður ákærða um, að hann hafi haft heimild til að rita nafn Gunnars Jóhannssonar undir gjaldeyrisumsóknina dags. 4. nóvember 1974 og stimpla undir hana svo og stimpla undir gjaldeyrisumsóknina 29. apríl 1975 nafn Antikhúðarinnar fær ekki stoð í gögnum málsins. Verður því úrlausn héraðsdóms staðfest um sök ákærða varðandi sakargiftir þessara töluliða ákæru. Eru brot þessi réttilega heimfærð undir 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga.

Refsingu ákærða ber að ákveða með hliðsjón af 77. gr. almennra hegningarlaga. Þykir hún hæfilega ákveðin fangelsi 5 mánuði, en fullnustu refsingar þykir mega fresta, og falli hún niður að 2 árum liðnum frá uppkvaðningu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um greiðslu sakarkostnaðar.

Dæma ber ákærða til að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, 700.000 krónur, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, 700.000 krónur.

D ó m s o r ð :

Ákærði, Björn Vilmundarson, sæti fangelsi 5 mánuði, en fullnustu refsingar skal fresta og hún niður falla að 2 árum liðnum frá uppkvaðningu dóms þessa, verði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955, haldið.

Ákvæði hins áfrýjaða dóms um greiðslu sakarkostnaðar á að vera óraskað.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, 700.000 krónur, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hæstaréttarlögmanns, 700.000 krónur.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 22. ágúst 1979.

Ár 1979, miðvikudaginn 22. ágúst, var á dómþingi sakadóms Reykjavíkur, sem háð var í Borgartúni 7 af Gunnlaugi Briem sakadómar, kveðinn upp dómur í sakadómsmálinu nr. 292/1979: Ákærvaldið gegn Birni Vilmundarsyni, sem tekið var til dóms 17. þ. m.

Málið er höfðað með ákæruskjali ríkissaksóknara, dagsettu 22. maí 1978, „fyrir sakadómi Reykjavíkur á hendur Birni Vilmundarsyni, forstjóra, Ægisíðu 94, Reykjavík, fæddum 8. september 1927 í Reykjavík, fyrir skjalafals með því að hafa á árunum 1971—1975 falsað nafnritanir undir gjaldeyrisumsóknir til íslensku gjaldeyrisbankanna og komist þannig yfir erlendan gjaldeyri, sem hann notaði til greiðslu á erlendum kostnaði vegna umfangsmikils innflutnings á notuðum húsgögnum, „antik“, á fyrrgreindu tímabili. Ákærði flutti húsgögnin inn ýmist í eigin nafni eða í nafni eiginkonu sinnar, en í nokkrum tilvikum heimildarlaust í nafni þeirra sömu aðila og hann tilgreindi í hinum fölsuðu gjald-

eyrisumsóknum sem umsækjendur gjaldeyrisins. Hinar fölsuðu gjaldeyrisumsóknir eru þessar:

1. Umsókn, dagsett 2. maí 1973, til Landsbanka Íslands fyrir 1.150 þýskum mörkum til greiðslu á ferðakostnaði, með nafnrituninni Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, Reykjavík.
2. Umsókn, dagsett 10. október 1973, til Landsbanka Íslands fyrir 150 dollurum til greiðslu á ferðakostnaði, með nafnrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, Reykjavík.
3. Umsókn, dagsett 11. október 1971, til Landsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á notuðum húsgögnum, með nafnrituninni Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, Reykjavík.
4. Umsókn, dagsett 11. apríl 1972, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Jón T. Snæbjörnsson, Bræðraborgarstíg 26, Reykjavík.
5. Umsókn, dagsett 27. september 1972, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, Reykjavík.
6. Umsókn, dagsett 28. maí 1973, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, Reykjavík.
7. Umsókn, dagsett 9. júní 1973 til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, Reykjavík.
8. Umsókn, dagsett 17. apríl 1974, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, Reykjavík.
9. Umsókn, dagsett 4. nóvember 1974, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Gunnar Jóhannsson, Vesturgötu 3, Reykjavík, yfirstimplað með firmanafninu Antikhúsgögn.
10. Umsókn, dagsett 29. apríl 1975, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til greiðslu á húsgögnum, undir

umsóknina stimplað með firmanafninu Antikhúsgögn, Vesturgötu 3, Reykjavík, en nafnritun ólæsileg.

Framanlýst háttsemi ákærða telst varða við 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar og til greiðslu alls sakarkostnaðar“.

Samkvæmt vottorði frá sakaskrá ríkisins hefur ákærði hvorki sætt kæru né refsingu.

Málavextir eru þessir:

Hinn 5. mars 1976 ritaði skattstofa Reykjavíkur ríkisskattstjóra bréf varðandi skattamál Björns Vilmundarsonar, ákærða í máli þessu. Segir í bréfinu á þessa leið:

„Með tilvísun til 3. málsg. 37. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt leyfi ég mér hér með að vísa máli Björns Vilmundarsonar, Ægisíðu 94 hér í borg, til yðar til frekari rannsóknar.

Við athugun hér á skattstofunni hefur komið í ljós, að umræddur aðili hefur flutt til landsins allt frá árinu 1971 verulegt magn af antikhúsgögnum án þess að gera grein fyrir því á framtölum sínum fyrir viðkomandi ár. Inn í þetta mál blandast einnig skyldmennir gjaldanda búsett í öðru skattumdæmi“.

Rannsóknadeild ríkisskattstjóra hóf rannsókn í málinu, og beindist hún m. a. að skattframtölum Gunnars Jóhannssonar, Há-túni 12, eiganda verslunarinnar Antikhúsgagna, síðast að Vesturgötu 3 hér í borg. Kom í ljós við rannsókn málsins, að ákærði Björn hafði með höndum innflutning á antikhúsgögnum og lát-ið í verslunina Antikhúsgögn í umboðssölu. Að aflokinni rannsókn á skattframtölum Gunnars Jóhannssonar hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra sendi ríkisskattstjóri málið með bréfi, dags. 13. október 1976, til ríkissaksóknara með ósk um, að því yrði vísað til meðferðar sakadóms til rannsóknar á tilteknum atriðum, sem í bréfinu eru nánar tilgreind. Vísaði ríkisaksóknari málinu til sakadóms Reykjavíkur með bréfi, dags. 15. október 1976, með kröfu um, að dómsrannsókn færi fram í því. Hafði Þórir Oddsson, aðalfulltrúi yfirsakadómarar, rannsóknina á hendi, en dómari málsins fékk það til meðferðar eftir útgáfu ákæru.

Verður nú rakið það, er fram hefur komið í máli þessu um atferli það, sem ákærða er gefið að sök í ákæru, og annað það, sem máli þykir skipta í sambandi við það.

Í skýrslu frá rannsóknadeild ríkisskattstjóra, dags. 30. september 1976, um rannsókn á skattframtölum Gunnars Jóhannssonar, eiganda Antikbúðarinnar, gjaldárin 1972—1976, bókhaldi hans

vegna verslunarinnar rekstrarárin 1971—1975 og söluskattsskýrslum sömu rekstrarára segir m. a. á þessa leið:

„Á þeim árum, sem athugun þessi náði til, rak gjaldandi verslun með antikhúsgögn. Hóf hann rekstur verslunarinnar Antikhúsgögn á árinu 1969. Með tilkynningu til firmaskrár Reykjavíkur, dags. 18. júní 1969, var tilkynnt, að hann og Þuríður Kristjánsdóttir, þá eiginkona hans, rækju í sameiningu og með ótakmarkaðri ábyrgð fyrirtæki í Reykjavík undir nafninu Antikhúsgögn s.f. Tilgangur félagsins var sagður þessi: Kaup, sala og umboðssala á nýjum og notuðum húsgögnum, listmunum og skyldum vörum. Jafnframt var þess getið, að firmað væri sjálfstæður skattaðili. Með tilkynningu, dags. 21. desember 1970, var tilkynnt, að Þuríður hefði gengið úr firmanu 29. júlí 1970 og gjaldandi ræki það frá þeim tíma sem einkaeigandi með ótakmarkaðri ábyrgð.

Nefnd verslun var upphaflega rekin í leiguhúsnaði að Síðumúla 14, síðar að Hátúni 4 og loks, eða frá árinu 1971, í leiguhúsnaði að Vesturgötu 3 í Reykjavík.

Samkvæmt upplýsingum borgarfégetans í Reykjavík fékk gjaldandi smásöluleyfi hinn 31. maí 1956. Leyfið var endurnýjað 20. júní 1969 til 20. júní 1974, en hefur ekki verið framlengt frá þeim tíma, sbr. l. nr. 41, 1968.

Eigi hefur verið unnt að krefja gjaldanda skýringa á rekstri verslunarinnar og skattskýrslum hans. Samkvæmt fyrirbyggjandi vottorði læknis og öðrum gögnum málsins hefur gjaldandi verið verulega sjúkur maður.

Af gögnum málsins verður ráðið, að gjaldandi hafi verið við afgreiðslustörf í versluninni eitthvað fram á árið 1974. Frá því um mitt ár 1974 hefur aðallega unnið þar við afgreiðslustörf Hrafnhildur Guðmundsdóttir. Þá liggur fyrir, að m. a. Hjörtur, sonur gjaldanda, hefur aðstoðað föður sinn við rekstur verslunarinnar, einkum seinni árin.

II.

Gjaldandi taldi fram til skatts og skilaði undirrituðum skattframtölum fyrir gjaldárin 1972, 1973, 1974 og 1975, og með þeim framtölum fylgja óundirrituð rekstraryfirlit vegna reksturs á nefndri verslun fyrir rekstrarárin 1971, 1972, 1973 og 1974. Gjaldandi taldi ekki fram til skatts fyrir gjaldárið 1976, og voru því gjaldstofnar áætlaðir og opinber gjöld ákvörðuð í samræmi við það. Gjaldandi skilaði söluskattsskýrslum fyrir öll söluskattstímabil umrædd rekstrarár.

III.

Í tilefni af athugun þessari var gjaldandi beðinn um að leggja fram bókhald, bókhaldsgögn og önnur gögn vegna verslunar sinnar fyrir rekstrarárin 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975. Voru af hálfu gjaldanda lögð fram ýmis gögn vegna reksturs verslunarinnar nefnd ár, og eru þau gögn aðallega kostnaðarfylgiskjöl.

Fyrir liggur, að ekkert bókhald hefur verið fært vegna reksturs verslunarinnar, og engin annars konar skráning hefur verið haldin yfir sölu og gjöld verslunarinnar nefnd ár.

Útilokað hefur reynst að sannreyna réttmæti einstakra liða á reikningsyfirlitum, er fylgja framtölum gjaldárin 1972, 1973, 1974 og 1975, með því að kanna gögn þau, er lögð hafa verið fram. Einnig er útilokað að sannreyna sölu á árinu 1975. Þá hefur og reynst útilokað að sannreyna réttmæti söluskattsskýrslna rekstrarárin 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975, enda nánast engin gögn meðal framlagðra gagna um sölu í versluninni þau ár.

IV.

...

Eins og áður greinir, hefur gjaldandi haft með höndum umboðssölu, aðallega á svokölluðum antikvörum. Reynt var að afla upplýsinga um það, hverjir hefðu aðallega sett vörur í umboðssölu í verslun gjaldanda. Af nokkrum framlögðum gögnum af hálfu gjaldanda má ráða, að ýmsir aðilar hafi sett muni í umboðssölu í nefndri verslun. Útilokað hefur reynst að rekja, hverjir þessir aðilar eru nánar, hversu mikið af vörum þeir hafa látið í umboðssölu og hvernig uppgjöri hefur verið háttað milli þeirra og gjaldanda.

Upplýsingar og gögn eru til hjá rannsóknardeildinni um það, að Björn Vilmundarson, Ægisíðu 94, Reykjavík, hafi látið nokkurt magn af antikvörum í umboðssölu í verslun gjaldanda á árunum 1971, 1972, 1973, 1974, 1975 og fyrri hluta ársins 1976. Ekkert gagn er meðal framlagðra gagna af hálfu gjaldanda, sem sýnir, að nefndur aðili hafi sett vörur í umboðssölu í versluninni á þeim árum.

Samkvæmt upplýsingum og gögnum um viðskiptahætti í versluninni var algengt, að munir væru seldir með afborgunarkjörum í því formi, að kaupendur samþykktu víxla fyrir hluta af kaupverðinu. Upplýsingar liggja einnig fyrir um það, að það hafi verið almenn regla, að eigendur þeirra muna, sem seldir voru í umboðssölu í versluninni, hafi fengið afhenta þá víxla,

sem vörðuðu sölu á þeirra munum. Liggur ekki annað fyrir en að þeir hafi fengið þá vixla afhenta óútgefna, en síðan hafi eigendur gefið þá út. Þannig liggja fyrir upplýsingar um það, að nefndur Björn hafi fengið afhenta þá vixla, er stöfuðu frá sölu á hans húsgögnum.

Björn Vilmundarson hefur verið beðinn um gögn og upplýsingar um viðskipti sín við verslun gjaldanda á umræddum árum. Hefur hann engin gögn lagt fram, og upplýsingar þær, sem hann hefur gefið rannsóknardeildinni, veita eigi fræðslu um sölu hans í versluninni á nefndum árum. . . .

VII.

Gjaldandi er bókhaldsskyldur skv. lögum nr. 51, 1968 um bókhald og er skylt að færa tvíhliða bókhald.

Af því, sem hér að framan hefur verið rakið, er ljóst, að skattframtöl gjaldanda og söluskattsskýrslur fyrir þau ár, sem rannsókuð voru, eru háð miklum annmörkum, og verða hér raktir þeir helstu, en að öðru leyti er vísað til þess, sem rakið er í skýrslunni hér að framan, og til annarra gagna málsins:

1. Gjaldandi hefur ekkert bókhald fært rekstrarárin 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975. Ársreikningar þeir, sem fylgja skattframtölum gjaldárin 1972, 1973, 1974 og 1975, og söluskattsskýrslur rekstrarárin 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975 styðjast því ekki við tilskilið bókhald. Þá hefur eigi verið haldin neins konar skráning á seldum vörum í versluninni og greiddum kostnaði. Er útilokað að rekja einstaka liði á ársreikningum og sölu skv. söluskattsskýrslum til þeirra gagna, sem lögð hafa verið fram, enda veita framlögð gögn og upplýsingar ófullnægjandi fræðslu um rekstur og fjárreiður verslunar gjaldanda á umræddum árum.

2. Útilokað hefur reynst að fá tæmandi upplýsingar um þá aðila, sem selt hafa muni í umboðssölu í verslun gjaldanda og sölur fyrir hvern þeirra.

Í skýrslunni er m. a. fjallað um viðskipti eins af þeim aðilum, sem upplýsingar liggja fyrir um, að hafi selt muni í umboðssölu í verslun gjaldanda öll umrædd ár, þ. e. Björns Vilmundarsonar, en ekkert af framlögðum gögnum af hálfu gjaldanda sýnir, að þau viðskipti hafi átt sér stað. Gögn málsins bera það með sér, að viðskipti Björns við verslunina hafa verið með sérstökum hætti. Hefur hann og aðstoðað gjaldanda við gerð skattframtals hans, a. m. k. vegna gjaldáranna 1973, 1974 og 1975 og við gerð þeirra

ársreikninga, er þeim fylgja. Þá hefur og nefndur aðili aðstoðað gjaldanda við gerð söluskattsskýrslna, a. m. k. á árunum 1974 og 1975. Einnig liggur fyrir, að Björn greiddi með ávisun á bankareikning sinn tollstjóranum í Reykjavík sölugjald samkvæmt tveimur söluskattsskýrslum vegna gjaldanda árið 1973, sjö árið 1974 og sjö árið 1975.

Eins og rakið er í skýrslunni, hefur Björn selt nokkurt magn af antikvörum í umboðssölu í verslun gjaldanda. Verður eigi annað séð af gögnum málsins en öll sala hans (svo) í versluninni sé haldið utan ársreikninga, skattframtala og söluskattsskýrslna gjaldanda öll umrædd ár. Útilokað hefur reynt að fá tæmandi upplýsingar um heildarsöluverð þeirra muna Björns, sem seldir voru í versluninni. Eins og rakið er í skýrslunni, kom í ljós við athugun á bankaviðskiptum Björns, að hann hefur selt bönkum viðskiptavíxla, sem stöfuðu flestir frá vörusölu í verslun gjaldanda. . . .

Af öllu því, sem hér hefur verið rakið að framan, er ljóst, að gjaldandi hefur ekkert bókhald fært vegna verslunar sinnar rekstrarárin 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975, sbr. lög nr. 51, 1968 um bókhald og IV. kafla reglugerðar nr. 169, 1970 um söluskatt. Þá hefur gjaldandi verulega vanframtalið sölu á ársreikningum, er fylgja skattframtölum gjaldárin 1972, 1973, 1974 og 1975, og á söluskattsskýrslum öll nefnd rekstrarár“.

Við rannsókn máls þessa kom fram, að ákærði og kona hans hafa sjálf flutt inn samkvæmt aðflutningsskýrslum og vörureikningum talsvert magn af antikvörum, en málið er ekki höfðað vegna innflutnings þessa, þannig að gögnum um hann verða ekki gerð nánari skil.

Verða nú raktar gjaldeyrisumsóknir þær, er í ákæru greinir:

1. Umsókn til Landsbanka Íslands, dagsett 2/5 1973 (dskj. 111), með undirskriftinni Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, R. Sótt er um 1.150 þýsk mörk vegna ferðar á eigin vegum. Á umsóknina er stimplað án farseðils. Umsóknin var samþykkt 2. maí 1973 og afgreidd 4. sama mánaðar.

2. Umsókn til Landsbanka Íslands, dagsett 10/10 1973 (dskj. 112), með undirskriftinni Inga Jenný Þorsteinsd., Álftamýri 40. Sótt er um 150 sterlingspund vegna ferðakostnaðar. Á umsóknina er stimplað án farseðils. Umsóknin var samþykkt 11. október 1973 og afgreidd 12. sama mánaðar.

3. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 9. júní 1973 (dskj.

115 og 123), með undirskriftinni, sem einnig er vélrituð, Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, R. sími 36102. Sótt er um 500 sterlingspund til greiðslu á húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Umsóknin var samþykkt 14. júní, og á henni er stimpill gjaldeyriseftirlits Seðlabankans 3. júlí 1973, en eigi verður ráðið, hvenær afgreiðsla gjaldeyris fór fram.

4. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 17. apríl 1974 (dskj. 116 og 124), með undirskriftinni, sem einnig er vélrituð, Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40, R. Sótt er um 500 sterlingspund til greiðslu á húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Á umsóknina er stimpill gjaldeyriseftirlits Seðlabankans með dagsetningunni 4. apríl 1974, en eigi verður ráðið, hvenær gjaldeyririnn var greiddur.

5. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 11/10 1971 (dskj. 117), með undirskriftinni, sem einnig er vélrituð, Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, R. Sótt hefur verið um 600 sterlingspund, en strikað yfir töluna og skráð 500 í staðinn, til greiðslu á notuðum húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Umsóknin var samþykkt 21. október 1971, en eigi verður ráðið, hvenær hún var afgreidd.

6. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 11/4 1972 (dskj. 119), með undirskriftinni Jón T. Snæbjörnsson, Bræðraborgarstíg 26, R. sími 20252. Sótt er um 500 sterlingspund til greiðslu á húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Umsóknin var samþykkt 13. apríl 1972, en eigi verður ráðið, hvenær hún var afgreidd.

7. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 27. sept. 1972 (dskj. 120), með undirskriftinni, sem einnig er vélrituð, Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26, sími 20252. Sótt er um 500 sterlingspund til greiðslu á húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Umsóknin var samþykkt 27. september 1972 og afgreidd 28. sama mánaðar.

8. Umsókn til Útvegsbanka Íslands, dagsett 28. maí 1973 (dskj. 122), með vélrituðu nafninu Inga Jenný Þorsteinsdóttir sem undirskrift, Álftamýri 40, R. sími 36102. Sótt er um 500 sterlingspund til greiðslu á húsgögnum til Robert Parry, Edinburgh. Umsóknin var samþykkt 30. maí 1973, en eigi sést, hvenær hún var afgreidd.

9. Umsókn til Landsbanka Íslands, dagsett 4/11 1974 (dskj. 125), með undirskriftinni stimplinum Antikhúsgögn og þar fyrir neðan nafnrituninni Gunnar Jóhannsson, Vesturgata 3, R. Sótt

er um 5.000 danskar krónur til greiðslu á húsgögnum til Möbelkælderén, Guldberggade 9, Kbh. Umsóknin var samþykkt 1. nóvember 1974 og afgreidd 7. sama mánaðar.

10. Umsókn til Landsbanka Íslands, dagsett 29. apríl 1975 (dskj. 126), með undirskriftinni stimplinum Antikhúsgögn og ofan í hann stafirnir Bj. Vesturgata 3, Reykjavík. Sótt er um 5.000 danskar krónur til greiðslu á húsgögnum til Möbelkælderén, Guldberggade 9, København.

Í málinu hafa verið lagðar fram aðflutningsskýrslur ásamt vörureikningum og farmskírteinum um innflutning á antikhúsgögnum á nafni framangreindra aðilja sem hér segir:

Inga J. Þorsteinsdóttir.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 29/6 1973 (dskj. 66), flutti Inga J. Þorsteinsdóttir inn frá Englandi antikhúsgögn 222 að tölu og 5000 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 500 sterlingspund, en önnur gögn um innflutning á hennar nafni liggja ekki fyrir. Símanúmer ákærða 20252 er á umsókn þessari.

Pálína Jónsdóttir.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 22/11 1971 (dskj. 78), flutti Pálína Jónsdóttir inn frá Englandi fornmuni, 55 að tölu og 580 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 322,50 sterlingspund, og samkvæmt aðflutningsskýrslu hinn 23/12 sama ár (dskj. 81) flutti hún inn frá Danmörku stóla og húsgögn 13 c11, 1400 kg að þyngd, og er fob verðið 1.620 danskar krónur.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 2/3 1972 (dskj. 86), flutti Pálína inn frá Danmörku sófa og húsgögn 5 c11, 175 kg að þyngd, og er fob verðið 1.375 danskar krónur, og samkvæmt aðflutningsskýrslu hinn 15/10 sama ár (dskj. 91) flutti hún inn frá Englandi fornhúsgögn, 59 pakka, 1.350 kg að þyngd, og er fob verðið 317 sterlingspund.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 23/3 1973 (dskj. 95), flutti Pálína inn frá Englandi forngripi 2 cont (188 hluti skv. vörureikningi og farmskírteini), 10500 kg að þyngd, og er fob verðið 352 sterlingspund.

Jón Torfi Snæbjörnsson.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 8/5 1972 (dskj. 99), flutti Jón Torfi Snæbjörnsson inn frá Skotlandi fornhúsgögn, er voru 57 að tölu og 700 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 230 sterlings-

pund, og samkvæmt aðflutningsskýrslu hinn 24. sama mánaðar (dskj. 102) flutti hann inn, einnig frá Skotlandi, 2 cont + 24 stk. (72 stk. samkvæmt vörureikningi) af fornhúsgögnum, er voru 900 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 270 sterlingspund.

Antikhúsgögn.

Samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 11/12 1974 (dskj. 69), fluttu Antikhúsgögn, Vesturgötu 3 hér í borg, inn frá Danmörku 2 stk. (svo) af antikhúsgögnum (50 hluti skv. vörureikningum) 4300 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 5.000 danskar krónur, og samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 13/5 1975 (dskj. 74), flutti verslunin inn, einnig frá Danmörku, 3 cont með antikhúsgögnum (49 hluti skv. vörureikningum) 4500 kg að þyngd, og er fob verð þeirra 5.000 danskar krónur.

Ákærði, Björn Vilmundarson, mætti fyrst hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra til skýrslugjafar hinn 5. mars 1976 vegna athugunar á skattframtölum hans skattárin 1972, 1973 og 1974. Verður nú rakið það í skýrslu ákærða, sem snertir mál þetta.

Ákærði kveður innflutning hans og konu hans, Hólmfríðar Snæbjörnsdóttur, á húsgögnum á árunum 1972—1974 ekki hafa verið í söluskyni, heldur hafi þau flutt inn húsgögn til að eignast ákveðna hluti á heimili þeirra. Hafi þau þurft að kaupa heil vörupartí til að ná þessum hlutum og látið vini og kunningja fá úr þeim á kostnaðarverði það, er þau tóku ekki sjálf. Sumum húsgögnunum hafi þurft að fleygja vegna þess, að í þeim var ýmiss konar óþverri, svo sem maðkar og pöddur. Þá hafi nokkrir hlutir verið látnir í umboðssölu í versluninni Antikhúsgögnum.

Ákærði kveðst hafa keypt antikhúsgögn af J. C. Resby, sem er prófessor við Edinborgarháskóla, en rekur verslun með antikhúsgögn í Edinborg, og auk þess flutt inn húsgögn frá tveimur aðiljum í Danmörku. Kveður ákærði þau hjónin yfirleitt hafa farið utan, þegar þau keyptu antikhúsgögn.

Borin voru undir ákærða svarbréf Ingu J. Þorsteinsdóttur til skattstofu Reykjavíkur, dags. 13. janúar 1975, og yfirlýsing, er hún gaf á skattstofunni hinn 23. júní sama ár, en greint verður frá skjölum þessum í þætti Ingu Jennýjar hér á eftir.

Ákærði kvaðst ekki vita nákvæmlega um réttmæti þessarar yfirlýsingar, en vísa um það til eiginkonu sinnar. Þau hjónin hafi tekið á móti sendingu þeirri, sem hér er um að ræða.

Bornar voru undir ákærða þrjár aðflutningsskýrslur vegna

innflutnings Pálinu Jónsdóttur, Bræðraborgarstíg 22 (svo), á antikhúsgögnum á árunum 1971, 1972 og 1973 og tvær aðflutningsskýrslur vegna innflutnings Jóns Torfa Snæbjörnssonar, Bræðraborgarstíg 26 hér í borg, á antikhúsgögnum á árinu 1972.

Ákærði kveður þennan innflutning hafa verið sér algerlega óviðkomandi, en þó kunni hann að hafa veitt þessum aðiljum einhverja aðstoð við innflutninginn og jafnvel fengið eitthvað af þessu til eigin nota.

Ákærði kveðst hafa aðstoðað Gunnar Jóhannsson, eiganda verslunarinnar Antikhúsgagna, við gerð skattframtala fyrir gjaldárin 1973, 1974 og 1975 og við gerð reikningsyfirlita, sem þeim skattframtölum fylgja, eftir tilsögn og þeim gögnum, sem hann sá hjá Gunnari og Hirti, syni Gunnars. Hann hafi og veitt aðstoð við gerð söluskattsskýrslna, a. m. k. á árunum 1974 og 1975. Árið 1975 gerði hann söluskattsskýrslurnar ásamt Hrafnhildi Guðmundsdóttur, starfsstúlku í versluninni, og voru þær byggðar á sneplum, er lágu í versluninni, og minni ákærða og Hrafnhildar um, hvað selt hefði verið á hverjum tíma. Ákærði kvaðst ekki muna, hvenær hann hóf að selja antikhúsgögn í versluninni Antikhúsgögnum.

Ákærði Björn mætti aftur til skýrslugjafar hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra hinn 9. apríl 1976. Var borin undir hann aðflutningsskýrsla, dags. 11. desember 1974, nr. 00281-1974, um innflutning verslunarinnar Antikhúsgagna, Vesturgötu 3, á antikhúsgögnum og hann spurður um hlutdeild hans í þeim innflutningi. Ákærði kvað Gunnari Jóhannssyni, eiganda verslunarinnar, hafa verið mikið kappsmál að hafa einhverjar þess háttar vörur til sölu í verslun sinni. Hann hafi langað til að hefja innflutning á slíkum vörum og beðið ákærða að aðstoða sig við það. Ákærði kveðst síðan hafa keypt vörur þær, sem um er getið á aðflutningsskýrslu þessari í Danmörku, er hann var þar staddur. Hafi upphaflegur tilgangur verið, að verslunin Antikhúsgögn yrði eigandi þessara hluta, en þegar þær komu til landsins, hafi Gunnar verið veikur. Hafi ákærði því leyst vörurnar út og greitt innflutningsverð þeirra. Vörurnar hafi verið fluttar í Antikbúðina og seldar þar. Hann hafi síðan fengið endurgreiddan útlagðan kostnað vegna vörusendinga þessara. Ákærði kvaðst engin afskipti hafa haft af sölu varanna og ekki fengið greiddan ferðakostnað vegna þessara innkaupa. Ástæðan fyrir því, að ákærði lét Gunnari þessa aðstoð í té, hafi verið sú, að Gunnar komst ekki sjálfur vegna sjúkleika.

Svo sem áður greinir, er undirskrift umsækjanda á gjaldeyris-umsókninni fyrir framangreindum húsgögnum: Antikhúsgögn og nafnritunin Gunnar Jóhannsson.

Hin aðflutningsskýrslan vegna innflutnings verslunarinnar Antikhúsgagna er dagsett 13. maí 1975, nr. 34671-1975. Undirskrift umsækjanda á gjaldeyrisumsókninni fyrir húsgögnum þeim, er þar greinir, er Antikhúsgögn og stafirnir Bj., svo sem áður er rakið.

Ákærði kom fyrst fyrir dóm vegna máls þessa hinn 19. janúar 1977. Var ákærði spurður um innflutning hans sjálfs á antik-húsgögnum og viðskipti hans við verslunina Antikhúsgögn. Ákærði kvað ástæðuna fyrir innflutningi þessum, sem fór fram á árunum 1971—1975, hafa verið þá, að hann og kona hans hafi haft áhuga á að eignast slíka muni á heimili þeirra. Því var þannig varið, að þau urðu að eignast þá á tiltölulega ódýran hátt og urðu að leita að þeim erlendis. Þau höfðu athugað þetta hér heima, en fannst bæði dýrt og erfitt að eignast munina hér. Þau höfðu áhuga á sérstökum hlutum, og urðu þau þess vegna að kaupa marga hluti í einu erlendis, sem margir voru lélegir og illa farnir. Var þá töluverður fjöldi keyptur í einu lagi. Þegar vörurnar komu hingað til lands, voru þær fluttar í fyrstu heim til ákærða, en sá innflutningur, sem ákærði átti þátt í síðast á árinu 1974 og 1975, fór niður á Vesturgötu 3 eða í geymslu á bak við húsið.

Ákærði telur, að hann hafi byrjað að setja muni í umboðssölu í verslunina Antikhúsgögn árið 1972, en man það ekki nákvæmlega. Hann hafi gert það á þessum árum: 1973, 1974, 1975 og 1976. Hann kvaðst engin gögn hafa yfir þetta nema fyrir árið 1976. Sá hann ekki ástæðu til að halda neinar skýrslur um það, enda taldi hann sig ekki bókhaldsskyldan. Hann hafði ekkert uppgjör sjálfur við Gunnar Jóhannsson, eiganda verslunarinnar.

Ákærði kom aftur fyrir dóm hinn 24. mars sama ár. Honum voru kynntar aðflutningsskýrslur á dskj. nr. 9, 10, 22, 25, 26, 27, 28, 30, 37, 39, 40, 45, 48, 53, 62, 63, 66, 74, 78, 81, 86, 91, 95, 99, 102 og 106 varðandi húsgögn. Ákærði sagði, að á skýrslum þeim, sem séu á nafni hans, eiginkonu hans Hólmfríðar og Ingu J. Þorsteinsdóttur, sé um að ræða innflutning hans sjálfs og fjölskyldu hans. Aðflutningsskýrslur á nafni Pálínu Jónsdóttur, Jóns Torfa Snæbjörnssonar og Kristjáns J. Ólafssonar sé ekki hans innflutningur. Að því er varðar innflutning á nafni Antikhúsgagna tók ákærði fram eftirfarandi: „Á árinu 1974, þá bað eigandi Antik-

verslunarinnar, Gunnar Jóhannsson, mig um að kaupa fyrir sig einhverjar vörur, þar sem hann hefði þá litlar vörur til sölu í búð sinni, og að hans þrábeiðni þá gerði ég það, þar sem hann treysti sér ekki til að gera slíkt sjálfur. Þegar fyrri sendingin kom til landsins, þá var Gunnar orðinn lasinn og gat ekki staðið í því að leysa vörurnar út, og þá gerði ég það sjálfur. Vörurnar fóru þarna niður í búð að Vesturgötu 3 eða í vörugeymsluna, en tilkynningin frá skipafélaginu og annað þessu samfara kom að sjálfsögðu í búðina. Ég heimsótti Gunnar öðru hvoru, og hafði hann alla tíð þá trú, að hann kæmi aftur í verslunina, og hann ítrekaði fyrri beiðni sína til mín að kaupa fyrir sig einhverjar vörur, og þess vegna er einnig síðari sendingin tilkomin eða sú, sem kom á árinu 1975. En það fór með hana eins og þá fyrri, að ég leysti hana út og gerði síðan grein fyrir þeim innflutningi á minni skattskýrslu það ár, þ. e. rekstrarárið 1975“.

Ákærði kveðst hafa talið það eðlilegt, að þetta færi inn á hans skattskýrslu, því að hann hafði greitt kostnaðinn við þetta, en Gunnar var orðið ekkert í búðinni og veikur. Pappírar varðandi þessa sendingu komu í verslunina, og þar fékk ákærði þá afhenta til að koma þeim áleiðis til skipaafgreiðslu Jes Zimsen, sem annaðist tollaafgreiðslu. Ákærði kvaðst vilja ítreka það, að þetta hafi verið gert að þrábeiðni eiganda verslunarinnar, Gunnars Jóhannssonar, þó að ákærði vildi ekkert skipta sér frekar af þessum málum en orðið var, þar sem hann var orðinn fastur starfsmaður hjá ríkinu. Ákærði hafði lofað Gunnari að gera þetta, því að hann var orðinn ófær um það, en Gunnar var mjög ýtinn og frekur maður, en duglegur þrátt fyrir lömum sína.

Ákærði var beðinn að gefa skýringar á innflutningi Pálínu Jónsdóttur skv. aðflutningsskýrslum á dskj. nr. 78, 81, 86, 91 og 95, en Pálína hafði í réttarhaldi hinn 18. febrúar 1977 skýrt frá því, að innflutningur samkvæmt þessum skýrslum væri henni með öllu óviðkomandi. Ákærði kvaðst mótmæla því og vilja gjarnan heyra framburð hennar. Ákærði kvaðst hafa aðstoðað hana við þennan innflutning, fengið einhverja hluti af þessu sjálfur, hent sumu af því og hjálpað henni að losa sig við það, sem hún vildi ekki eiga, með því að reyna að selja þetta fyrir kostnaðarverði. Hann muni ekkert um það, hverjir fengu þetta, og ekki heldur, hvort munirnir úr þessum sendingum hafi verið seldir í versluninni Antikhúsgöllum.

Ákærði kveðst enga skýringu geta gefið á því, hvers vegna

Pálína Jónsdóttir lýsi því yfir, að innflutningur á hennar nafni sé henni óviðkomandi.

Lesinn var fyrir ákærða hluti af framburði Pálínu Jónsdóttur frá orðunum, fyrir mættu eru lögð dómskjöl nr. 78—98, og ákærði spurður, hvað hann vilji segja um þennan framburð hennar. Ákærði sagði, að eftir að dómari hefði lesið þennan framburð fyrir sig, teldi hann, að það hefði verið að rugla fullorðna konu. Hins vegar vildi hann geta þess, að það sé ekkert launungarmál, að síðan hann kvæntist Hólmfriði Snæbjörnsdóttur, hafi fjármál sín og fjölskyldu hennar fléttast þó nokkuð saman. Ákærði kveðst ekki hafa gögn í höndunum um uppgjör við Pálínu vegna þessa innflutnings. Þetta sé bara þeirra privat fjölskyldumál. Það hafi ekki verið til neitt uppgjör þeirra á milli og hann viti ekki, hvað hafi orðið af öðrum gögnum.

Ákærði kvað verslunina Antikhúsgögn hafa selt í umboðssölu að hluta muni fyrir þau hjónin, sem þau vildu ekki eiga sjálf. Gunnar Jóhannsson hafi haft allan hátt á þessu, en ákærði var ánægður, ef hann sjálfur fékk kostnaðarverð. Ýmis gangur var á því, hver verðlagði hlutina í versluninni. Gunnar vildi gjarnan hafa hátt verð, ef hlutir voru verðmerktir, til þess að geta síðan gefið viðkomanda verulegan afslátt. Ákærði man ekki, hvað hann greiddi versluninni mörg prósent í sölulaun vegna sölu í hans þágu. Hann fékk yfirleitt það verð fyrir sína hluti, sem hann óskaði eftir. Í einstaka tilvikum var ekki tiltekin ákveðin prósent af söluverði hlutar, sem Gunnar Jóhannsson skyldi fá í sölulaun. Ákærði kveðst ekki muna, hvað prósentan var há í þeim tilvikum. Árið 1976 heldur hann, að hún hafi verið 15—25%, en þá greiddi hann söluskatt sjálfur. Var þá um að ræða vörur, sem ekki hafði verið greiddur af söluskattur í tolli.

Ákærði kveðst aldrei hafa gert söluskattsskýrslu fyrir Gunnar Jóhannsson, en hann hafi hins vegar aðstoðað Hrafnhildi Guðmundsdóttur eitthvað við gerð þeirra á árunum 1974 og 1975. Var sú aðstoð í því fólgin að reyna að komast að því, hvað ætti að greiða háan söluskatt, en ekki lá fyrir í búðinni nákvæm skrá um sölu. Vitneskja ákærða um söluna hafi meira verið byggð á minni Hrafnhildar. Gunnar Jóhannsson hafi tjáð honum einu sinni, að hann hefði reynt að leita sér upplýsinga hjá yfirvöldum um það, hvort ætti að greiða söluskatt af gömlum hlutum, sérstaklega væri um innfluttar vörur að ræða, sem greiddur hefði verið söluskattur af í tolli. Ákærði heldur, að Gunnar hafi ekki fengið

nein skrifleg svör um þetta, þótt hann viti það ekki nákvæmlega. Þó var það skilningur hans, að ekki bæri að greiða söluskatt aftur af sömu vöru, væri búið að greiða hann í tolli. Ákærði gerir ráð fyrir, að Hrafnhildur hafi undirritað söluskattsskýrslurnar. Í þeim tilvikum, sem hann aðstoðaði við gerð söluskattsskýrslna, gekk Hrafnhildur frá þeim og greiddi söluskattinn. Ákærði kvaðst vilja taka fram, að þetta hafi verið gert í greiðaskyni við Gunnar, sem var fjarverandi vegna veikinda. Ákærði lánaði Hrafnhildi oft fyrir söluskattinum, og var það gert upp seinna.

Ákærði var spurður um, hvort hann hefði haft eitthvert eftirlitskerfi til að fylgjast með þeim vörum, sem hann lét í sölu í verslunina. Hann kvaðst hafa númerað einu sinni nokkra hluti, sem hann átti, og einhverjir munir hafi farið í búðina með þessum númerum. Hann nóteraði þetta niður í smávasabók hjá sér. Þetta kerfi er notað sums staðar erlendis, en ekki gat ákærði skýrt það nánar og sagði, að hann teldi sér það ekki skylt. Hann kvað það af og frá, að þessi númer hefðu táknad t. d. fjölda muna, sem hann hafði til sölu.

Að sögn ákærða var í flestum tilvikum um greiðslur með víxlum að ræða, þegar munir voru seldir fyrir hann. Víxlarnir voru oft allt kaupverðið, stundum með örlítilli útborgun, en örsjaldan, að hlutur fengist greiddur út í hönd. Bankar keyptu víxlana af ákærða, aðallega Landsbankinn, aðalbanki. Ef víklar greiddust ekki í bankanum, voru þeir bakfærðir á reikning ákærða. Sumir þeirra voru innheimtir af lögmanni, en sumir féllu um sjálfa sig, að sögn ákærða, og töpuðust.

Ákærði Björn kom enn fyrir dóm hinn 6. september 1977. Var honum kynnt umsókn, dagsett 11. apríl 1972, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með undirrituninni Jón T. Snæbjörnsson (dskj. 119). Ákærði var spurður um það, hvort hann kannaðist við rithöndina á skjalinu. Sagðist hann hafa ritað það, enda hefði hann haft fullt umboð Jóns Torfa Snæbjörnssonar til að útfylla umsókn þessa og sækja um gjaldeyrisleyfi fyrir Jón Torfa. Hann sagðist ekki telja, að það hefði skipt neinu máli, þótt hann hefði ekki undirritað umsóknina fyrir hönd nefnds manns. Hann hefði ekki haft skriflegt umboð frá Jóni Torfa, enda hefði hann talið það óþarft. Starfsfólk bankans hefði engar athugasemdir gert við þetta. Ákærði sagði, að tildrögin til þess, að hann sótti um þennan gjaldeyri, hefðu verið þau, að Jón Torfi hefði um þessar mundir búið hjá þeim Hólmi Friði, konu ákærða. Jón Torfi var nýskilinn og ætlaði að

eignast innbú á nýjan leik, að ákærða minnir. Ákærði var spurður um það, hvort Jón Torfi hefði lagt fram peninga til greiðslu á gjaldeyrinum, og sagði hann, að það væri bara einkamál þeirra Jóns Torfa.

Ákærða var því næst sýnd umsókn, dagsett 2. maí 1973, til Landsbanka Íslands fyrir 1.150 þýskum mörkum til greiðslu á ferðakostnaði, með undirrituninni Pálína Jónsdóttir (dskj. 111). Ákærði var spurður um það, hvort hann kannaðist við rithöndina á skjalinu, og sagðist hann hafa ritað það. Tilefni þess hefði verið það, að þau hjón ætluðu að bjóða Pálínu í ferðalag með þeim, en ekki hefði orðið úr því. Gjaldeyririnn liggja enn ónotaður heima hjá honum. Á umsóknina er stimplað „Án farseðils“. Ákærði kvaðst ekki hafa hugmynd um, hvernig á því stæði. Ákærða minnir, að hann hafi framvísað farseðli, þegar hann sótti um gjaldeyrinn, en man ekki, hvar farseðillinn var keyptur. Ef farseðill hafi verið keyptur, hafi honum verið skilað aftur.

Þá var ákærða kynnt umsókn, dagsett 11. október 1971, til Landsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á notuðum húsgögnum, með undirrituninni Pálína Jónsdóttir (dskj. 117). Ákærði var spurður um það, hvort hann kannaðist við rithöndina undir skjali þessu. Sagðist hann hafa skrifað undir umsóknina, enda hefði hann haft fullt umboð til þess frá Pálínu. Pálínu hefði langað til að eignast gömul húsgögn og hann hjálpað henni til þess. Pálína hefði dvalist hjá þeim Hólmfríði á þessum tíma. Ákærði var spurður um það, hvort ekki hefði verið eðlilegra, að Pálína hefði sjálf undirritað umsóknina. Hann sagðist ekki sjá, að það hefði skipt neinu máli. Hann hefði haft fullt umboð til að undirrita umsóknina fyrir hana og hún beðið hann að sjá um þetta fyrir sig. Pálína hefði lagt fram fé til kaupa á gjaldcyrinum.

Ákærða var kynnt umsókn, dagsett 27. september 1972, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með undirrituninni Pálína Jónsdóttir (dskj. 120). Hann var spurður um það, hvort hann kannaðist við rithöndina undir skjalinu. Ákærði sagðist hafa sjálfur ritað undir það. Hann minnti, að Pálína eða fjölskylda hennar hefði lagt fram peninga vegna gjaldeyriskaupanna.

Ákærða var sýnd umsókn, dagsett 10. október 1973, til Landsbanka Íslands fyrir 150 enskum pundum til greiðslu á ferðakostnaði, með undirrituninni Inga Jenný Þorsteinsd. (dskj. 112). Hann viðurkenndi að hafa ritað umsókn þessa. Hann kvað til-

drög þess hafa verið þau, að hann hefði átt leið í banka þennan dag og Inga Jenný Þorsteinsdóttir beðið hann um að sækja um þetta fyrir sig. Minnir ákærða, að hún hafi þá verið búsett hjá honum.

Ákærða var sýnd umsókn, dagsett 9. júní 1973, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum (viðbót), með undirrituninni Inga Jenný Þorsteinsd. (dskj. 115 og 123). Kannaðist hann við að hafa skrifað umsókn þessa. Kvað hann þau hjón og Ingu Jennýju hafa flutt inn húsgögn og þurft á viðbótarleyfi að halda. Þau hjón hefðu lagt fram peningana til gjaldeyriskaupanna. Þau hjón og Inga Jenný hefðu flutt inn húsgögn sameiginlega, en þegar til kom hafi þau hjónin eignast þau alfarið. Þeirri spurningu, hvort Inga Jenný hefði hvergi komið nærri innflutningnum, svaraði ákærði þannig, að auðvitað hefði henni verið fullkunnugt um þennan innflutning. Ákærði var spurður um, hvort Inga Jenný hefði gefið honum eða þeim hjónum heimild til að nota nafn sitt undir gjaldeyrisumsóknir. Hann svaraði því til, að hann teldi sig vera búinn að lýsa þessu, eins og þetta var, og gögn liggi fyrir um þetta hjá skattrannsóknadeildinni.

Þá var ákærða sýnd umsókn, dagsett 17. apríl 1974, til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með undirskriftinni Inga Jenný Þorsteinsdóttir (dskj. 116 og 124). Er hin fyrrnefnda afrit, en báðar eru með undirrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir. Ákærði kvaðst kannast við undirskriftirnar og hefði hann undirritað skjöl þessi samkvæmt fullkomnu umboði Ingu Jennýjar.

Ákærði var spurður um það, hvaða atvik hefðu legið til þess, að hann undirritaði skjölin. Hann sagðist áður hafa skýrt frá því, að þetta hefði verið sameiginlegur innflutningur þeirra og að hann hefði haft fullt umboð til að undirrita þessar beiðnir.

Ákærða var sýnd umsókn, dagsett 4/11 1974, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til greiðslu á húsgögnum. Undirskrift umsækjanda er Antikhúsgögn (stimpill) og nafnritunin Gunnar Jóhannsson (dskj. 125). Ákærði kvaðst hafa undirritað umsóknina samkvæmt beiðni Gunnars Jóhannssonar. Hann hefði ekki haft skriflegt umboð til þess frá honum, heldur hafi þetta verið samkvæmt munnlegri beiðni. Ákærði var spurður um, hver hefði lagt fram peninga til gjaldeyriskaupanna. Sagðist hann hafa skýrt frá því áður í réttarhaldi 24. mars sama ár, hvernig þessi innflutningur væri tilkominn. Ákærði var spurður, hvort

hann gæti endurtekið það. Hann sagðist óska eftir því að sjá framburðinn frá 24. mars. Dómarinn sagði ákærða, að ekki væri um það að ræða. Ákærði sagði, að Gunnar Jóhannsson hefði verið orðinn lasinn á þessum tíma og verið lítið í búðinni, að sig minnti. Hann hefði beðið sig að kaupa fyrir sig húsgögn erlendis og ákærði orðið við beiðni hans. Þegar vörurnar komu til landsins, var Gunnar ófær um að leysa þær út, og ákærði gerði það sjálfur. Framangreind sending hefði verið þar á meðal.

Ákærða var og sýnd umsókn, dagsett 26. (sic) apríl 1975, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til kaupa á húsgögnum. Undirskrift umsækjanda er Antikhúsgögn (stimpill) og stafirnir Bj. (dskj. 126). Ákærði kannaðist við að hafa undirritað skjal þetta. Hann var spurður um það, hvaða atvik hefðu legið til þess. Ákærði sagðist vilja endurtaka það, að hann hefði gefið skýringar á því áður í sakadómi, en gæti endurtekið þær, ef dómari óskaði. Hann sagði, að Gunnar Jóhannsson, eigandi verslunarinnar Antikhúsgagna, hefði ítrekað við sig í byrjun ársins 1975 að reyna að kaupa einhver húsgögn fyrir hann, svo að hann gæti haldið versluninni gangandi. Ákærði hefði orðið við þessari beiðni hans, en ákærði vildi taka það sérstaklega fram, að hann hefði ekki aðstoðað neinn annan mann við þetta en Gunnar Jóhannsson, þar sem hann hefði verið ófær um það sjálfur og ákærði dáð mjög þrek hans og dugnað. Hann hafi verið búinn að reka fyrir-tæki í áratugi, og jafnvel barnaheimili, í hjólastól. Hins vegar vildi ákærði líka geta þess, að þegar hér var komið sögu, hefði hann verið ófús að skipta sér frekar af þessum málum og nefnt það við aðstandendur Gunnars, hvort hann vildi selja búðina. Hafði ákærði þá í huga nákominn ættingja sinn, sem vildi koma sér upp sjálfstæðri atvinnu. Svar Gunnars var algerlega neikvætt, og sagðist hann ætla að reka búð sína áfram. Síðar á þessu ári, þ. e. 1975, orðaði hann það einnig við þetta sama fólk, að það keypti af sér í umboðssölu þau húsgögn, sem hann ætti hjá því, en úr því hafi ekki orðið.

Í þinghaldi 21. september 1977 var ákærði spurður um það, hve mikill hluti innflutningsins hefði farið til eigin nota. Hann sagði, að í umræddu bréfi til skattrannsóknadeildar hefði hann gert grein fyrir tilgangi þessa innflutnings, sem þau hjónin hefðu staðið að, en hann var sá að eignast antikhúsgögn á heimili þeirra, en þau var erfitt að fá hér heima. Í bréfinu kemur jafnframt fram, að munir þeir, sem þau fluttu inn, hafi verið fleiri en þeir, sem þau notuðu. Þau hafi átt hluti í einhvern tíma og látið þá síðan

kannske af hendi, ef þeir voru ekki að smekk þeirra. Um þennan innflutning hélt ákærði enga skrá og geti hann því miður ekki sagt, hve mikill hluti innflutnings hefði farið á heimili þeirra.

Ákærði var spurður um, hvaða vinir og kunningjar það hefðu verið, sem hann seldi muni. Hann kveðst ekki geta blandað vinum sínum og kunningjum inn í þetta mál. Það hafi tekið þá stefnu bæði í blöðum og með alls konar rógi og sé það ástæðan til þess, að hann vilji ekki blanda þeim inn í þetta.

Ákærði hélt enga skrá um, hve mikill hluti innflutningsins þetta var, og geti því miður ekki tjáð sig um það, hvað þetta hafi verið margir hlutir eða mikið magn. Þessir hlutir voru látnir á kostnaðarverði, og minnir ákærða, að þetta hafi verið greitt í peningum eða með víxlum, hann man það ekki nákvæmlega.

Ákærði auglýsti antikmunina til sölu í dagblöðum eftir því, sem þótti heppilegast.

Ákærði var spurður um, hve mikið magn af munum hann hefði sett í umboðssölu í verslunina Antikhúsgögn, Vesturgötu 3. Hann sagðist telja, að um þetta efni hefði áður verið rætt, annað hvort í skattrannsóknadeild eða í sakadómi. Hann væri farinn að rugla þessu saman á öllum þessum tíma, sem þessi rannsókn hefði staðið, en það væri að nálgast 2 ár, og vísaði hann til þess, sem hann hefði áður sagt um þetta. Ákærði hélt engar skrár um þetta, taldi það ekki á neinn hátt nauðsynlegt og geti því miður ekki sagt til um, hvað þetta var mikið. Það sé ágiskun frá sinni hendi, er greini í bréfi hans, dags. 18. mars 1976, sbr. diskj. nr. 131, að hann telji það hafa verið „mikinn minni hluta seldra húsgagna að magni til“. Telji hann, að ágiskun hans sé nærri réttu lagi.

Ákærði var nánar spurður um, hve miklu magni hann hefði fleygt og hvar það hafi verið. Hann sagði, að eins og komið hefði fram, hefðu húsgögnin verið sett í upphitaðan bílskúr eða upphitað húsnaði og eftir dálítinn tíma hefðu komið í ljós margvíslegir gallar, bæði trjámaður, mölur og ýmislegt fleira af því tagi, þannig að hlutum hafi orðið að henda. Annað hvort hafi þetta verið brotið og hent í ruslatunnurnar eða fenginn sendibíll með þetta upp á hauga.

Þá óskaði ákærði bókað eftirfarandi:

„Varðandi ummæli dómarans um innflutning Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur, þá vil ég vísa í bókun, sem gerð var 6. september, en þar kom fram, að hugmyndin hefði verið, að þetta yrði sameiginlegur innflutningur hennar og okkar hjónanna, en reyndin varð sú, að hann varð okkar eign alfarið, og ég ítreka það, að

þetta var henni fullkunnugt um. Hún var heimilismanneskja hjá okkur og fylgdist að sjálfsögðu með öllum okkar athöfnum. Hún gætti barns okkar, og við gerðum henni margvíslegan greiða, t. d. fór ég eða mín kona margar ferðir í Tryggingastofnun ríkisins til að reyna að útvega henni lífeyri eftir mann, sem var starfsmaður ríkisins, en hún hafði verið gift í örfáa mánuði. Til þessara erinda höfðum við engin skrifleg umboð frekar heldur en til annarra erinda, sem komu fram í framangreindri bókun frá 6. september s.l., en hún er kannske búin að gleyma þessu líka. Í þessu sambandi á ég sérstaklega við umsóknir um innflutnings- og gjald-eyrisleyfi og ferðakostnað“.

Þá óskaði ákærði að taka fram varðandi innflutning Pálínu Jónsdóttur vegna ummæla dómara fyrr í þessu réttarhaldi: „Að um samskipti okkar Pálínu í þessu efni var rætt í dómsrannsókn, að mig minnir 24. mars eða 19. janúar s.l., en því miður ruglast ég í þessu, því ég hef ekki fengið endurrit af þessum réttarhöldum. Innflutningur Pálínu var hennar eign, enda lagði hún fram fé til kaupanna. Að öðru leyti vil ég ekki orðlengja um þetta atriði frekar, en vísa til skjala og bókana, sem liggja fyrir í málinu.“

Í yfirheyrslunni hinn 9. apríl 1976 fór rannsóknadeild ríkisskattstjóra þess á leit við ákærða, að hann léti í té öll þau gögn, er liggja til grundvallar rekstrarreikningi þeim fyrir árið 1975, sem fylgi skattframtali hans gjaldárið 1976. Með ódagsettu bréfi til skattrannsóknadeildarinnar lét ákærði í té umbeðin gögn. Verður af gögnum þessum eigi annað ráðið en ákærði telji sig hafa verið innflytjanda og eiganda húsgagna þeirra, er flutt voru inn á nafni verslunarinnar Antikhúsgagna skv. aðflutningsskýrslum, dags. 13/5 og 22/10 árið 1975, en hin síðarnefnda var greidd hjá tollstjóra 7. nóvember sama ár.

Vitnið Hólmfriður Snæbjörnsdóttir deildarstjóri, eiginkona ákærða, mætti hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra hinn 9. apríl 1976 til skýrslugjafar vegna máls þessa.

Vitnið var innt eftir því, hvort þau hjónin hefðu flutt inn antikvörur í nafni annarra. Hún kvað þau hafa verið raunverulega innflytjendur þeirra antikmuna, sem fluttir voru inn í nafni Ingu J. Þorsteinsdóttur samkvæmt aðflutningsskýrslu, dags. 29. júní 1973, nr. 49586/1973, enda hafi þau fjármagnað þá sendingu. Vitnið kveðst ekki muna, hvort Inga Jenný hafi fengið einhverja muni úr sendingunni. Inga Jenný hafi fengið hjá því antikmuni, en úr hvaða sendingu þeir hafi verið, man vitnið ekki. Nánar til-

tekið hafi hún fengið borð og sófasett og hafi hún greitt fyrir það annað hvort með peningum eða vinnu.

Vitnið kveðst aðspurt hafa samið svarbréf til skattstofunnar í Reykjavík, dags. 13. janúar 1975, er hér á eftir verður rakið í þætti Ingu Jennýjar, við fyrirspurn skattstofunnar til Ingu J. Þorsteinsdóttur, Álftamýri 40 í Reykjavík, dags. 11. desember 1974. Borið var undir vitnið það innihald svarbréfsins, er varðar innflutning á antikmunum, og kveður vitnið það vera lýsingu á því, sem raunverulega gerðist, og vísar jafnframt til þess, sem það hefur áður sagt hér að framan.

Borin var undir vitnið yfirlýsing, sem það er sagt hafa gefið á skattstofunni í Reykjavík 5. júní 1975, og kveður það yfirlýsinguna vera efnislega rétta að öðru leyti en því, að húsgögnin úr þessari sendingu hafi að einhverju leyti farið til nota á heimili þeirra hjóna, eitthvað hafi verið selt, en miklu hafi verið hent.

Varðandi áðurnefnt svarbréf til skattstofunnar í Reykjavík, dags. 13. janúar 1975, óskaði vitnið eftir að taka fram eftirfarandi: Vitnið telur, að skömmu eftir að Inga Jenný fékk fyrirspurnarbréfið frá skattstofunni, dags. 11. des. 1974, hafi hún haft samband við þau hjón og óskað liðsinnis þeirra við svari til skattstofunnar. Vitnið telur sig hafa fengið bréfið frá skattstofunni sent frá Ingu Jenný og telur sig hafa samið svarbréfið, dags. 13. janúar 1975. Efni svarbréfsins hafi verið gert í samráði við Ingu Jennýju í síma og það síðan sent henni til undirritunar. En vitnið kveðst ekki vita, hvernig sendingu bréfsins til skattstofunnar hafi verið háttað.

Vitnið var innt eftir þátttöku þeirra hjóna í innflutningi á antikhúsmunum samkvæmt tveimur aðflutningsskýrslum með nafni bróður vitnisins, Jóns Torfa Snæbjörnssonar, en aðflutningsskýrslur þessar eru dags. 24. maí 1972, nr. 37086—1972, og 8. maí 1972, nr. 32463—1973, og þremur aðflutningsskýrslum með nafni móður vitnisins, Pálínu Jónsdóttur, en aðflutningsskýrslur þessar eru dags. 23. mars 1973, nr. 20889—1973, 15. okt. 1972, nr. 76070—1972, og 22. nóv. 1971, nr. 89528—1971. Vitnið kveður þau antikhúsgögn, sem Pálína og Jón Torfi hafi flutt inn samkvæmt nefndum aðflutningsskýrslum, hafa verið eign þeirra, þ. e. Pálínu og Jóns Torfa, og hafi þau lagt fram fé til kaupa á þeim. Hins vegar hafi þau vitnið og Björn annast val á húsgögnunum og innflutning þeirra með aðstoð Jes Zimsen. Vitnið tók fram, að um þetta leyti hefði móðir

þess og Jón Torfi, bróðir þess, búið á heimili þeirra hjóna að Bræðraborgarstíg 26 í Reykjavík.

Með fyrirspurnarbréfi skattstjórans í Norðurlandsumdæmi eystra, dags. 16. desember 1974, til Snæbjörns Sigurðssonar, föður vitnisins, var hann inntur eftir innflutningi eiginkonu sinnar á vörum samkvæmt innflutningsskýrslum á árinu 1973. Borin var undir vitnið athugasemd skattstofunnar, dags. 6. janúar 1975, árituð á afrit af áðurnefndu fyrirspurnarbréfi, svohljóðandi: „6/1 Hólmfríður Snæbjörnsdóttir hringdi í Rúnar. Segir hér vera um að ræða húsgögn til einkanota. Skriflegt svar verður sent“. Vitnið kveður þetta rétt eftir sér haft. Borið var undir vitnið svarbréf, dags. 6. janúar 1975, til skattstofunnar á Akureyri við áðurnefndu fyrirspurnarbréfi. Vitnið kveðst hafa samið bréfið og borið efni þess undir foreldra sína.

Vitnið segir, að eins hafi verið staðið að kaupum á þessum húsmunum samkvæmt nefndum sex aðflutningsskýrslum, þ. e. Ingu Jennýjar, Pálínu og Jóns Torfa, og staðið var að þeirra eigin kaupum á húsmunum, þ. e. þau hjónin hafi verið í Englandi og gert kaupin þar.

Þá var borin undir vitnið aðflutningsskýrsla, dags. 11. desember 1974, nr. 00281—1974, vegna innflutnings á húsgögnum, merkt Antikhúsgögn, Vesturgata 3, Reykjavík.

Vitnið kveðst ekki hafa haft nein afskipti af innflutningi þessum, en vísaði í því sambandi á ákærða að því leyti sem þau hjónin kunni að hafa haft afskipti af innflutningi þessarar sendingar.

Vitnið tók fram, að í desember 1974 hefði það talið sig vera búið að afla sér þeirra antikhúsgagna, sem það hafði hug á að eignast, og hafði þá engan áhuga á frekari kaupum á slíkum munum. Það hafi ekki haft nein afskipti af innflutningi húsgagna á árinu 1975.

Vitnið Hólmfríður kom fyrir dóm hinn 29. mars 1978. Voru því kynntar aðflutningsskýrslurnar á dskj. nr. 9, 10, 22, 25, 26, 27, 28, 30, 37, 39, 40, 45, 48, 53, 62, 63, 66, 69, 74, 78, 81, 86, 91, 95, 99, 102 og 106 og það spurt um, hvort það gæti upplýst, á hvers vegum þessi innflutningur væri.

Vitnið skýrði frá því varðandi sendingu skv. aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 63 (svo), að því væri kunnugt um þessa sendingu og telji það þetta vera sendingu, sem maður þess flutti inn fyrir Gunnar Jóhannsson vegna veikinda hans. Vitnið hugsar að kostnaðurinn við þessa sendingu hafi skipst á milli Björns og Gunnars

Jóhannssonar, alla vega fóru þau skaðlaus út úr þessu. Það sagði, að þar sem svo langt væri um liðið síðan þetta var, sé ekki gott að muna þetta, annars telji það, að Björn hafi gert grein fyrir þessum innflutningi á skattskýrslu árið 1976.

Vitnið sagðist kannast við aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 66. Sending þessi, sem er á nafni Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur, sé sannast sagna á þess vegum, þótt það hafi ekki verið ætlunin í byrjun. Tildrögin að því, að Inga Jenný ætlaði upphaflega að eiga þessa sendingu, hafi verið þau, að hún annaðist húshjálp hjá vitninu og gætti barns þess. Hjá þeim hjónum sá hún mublur, sem þau höfðu látið gera upp, og langaði hana þá til að eignast slíkar mublur sjálfa. Inga Jenný spurði vitnið, hvort hún gæti ekki eignast mublur eins og móðir vitnisins, og sagði vitnið, að það væri áreiðanlega allt í lagi. Inga Jenný vildi þó hafa vaðið fyrir neðan sig og vildi geta valið og hafnað. Telur vitnið, að hún hafi álitnið sig eiga meiri rétt á þessari sendingu, ef hún væri á hennar nafni.

Þegar sendingin kom til landsins, greiddu þau hjónin hana, eins og upphaflega var ákveðið, en jafnvel var ætlunin, að vitnið hjálpaði Ingu Jennýju til að fá víxillán til að greiða sendinguna. Sending þessi var sett inn í skúr hjá þeim að Bræðraborgarstíg 26, að því er vitnið minnir. Þegar þær Inga Jenný voru að þrifa húsgögnin, leist henni ekki meira en svo á þau og óskaði ekki eftir að fá neitt úr sendingunni, enda leit vitnið ekki svo á, að þessi sending væri neitt sérstaklega á hennar vegum, heldur var þetta svona rabb í milli þeirra.

Vitninu var skýrt frá því, að Inga Jenný hefði eindregið neitað því að vera viðriðin þennan innflutning eða vita nokkuð um hann og hafi hún unnið eið að framburði sínum. Vitnið sagði, að því þætti mjög leitt að heyra það, að Inga Jenný hefði unnið eið að framburði sínum.

Var lesið fyrir vitnið úr framburði Ingu Jennýjar varðandi þetta.

Vitnið kvaðst telja framburðinn alrangan, sérstaklega tilvitnunar í samtöl við Björn Vilmundarson, því að þau töluðust eiginlega alltaf við í viðurvist vitnisins.

Varðandi aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 69 kvað vitnið þess að geta, að þar sé Björn að flytja inn fyrir Gunnar Jóhannsson og vísist til svara varðandi aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 63 (svo) hér að framan, þó þannig, að sú sending sé að öllu leyti vegna

Gunnars Jóhannssonar og komi því ekki fram á skattframtali þeirra Björns.

Varðandi aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 74 eigi sömu skýringar við og við aðflutningsskýrslu á dskj. nr. 63 hér að framan.

Um aðflutningsskýrslur á dskj. nr. 78, 81, 86, 91 og 95 þá sé það að segja, að þetta sé innflutningur Pálínu Jónsdóttur, móður vitnisins. Vitnið kveðst enga skýringu geta gefið á því, að í réttarhaldi hinn 18. febrúar 1977 kveður Pálína, móðir þess, þennan innflutning sér með öllu óviðkomandi. Vitnið kveður hana hafa lagt út fyrir þessum sendingum og hafi hún fengið féð að mestu hjá föður þess. Pálína, móðir þess, hafi afhent þeim hjónunum féð til að standa straum af kostnaðinum og hafi það verið aðalreglan, að vitnið veitti því viðtöku.

Vitnið man eftir því, að einu sinni tók móðir þess víxil í Bún-aðarbankanum, aðalbanka, vegna kaupa þessara.

Lesið var fyrir vitnið úr framburði Pálínu Jónsdóttur í þinghaldi 18. febrúar 1977 varðandi þessi atriði. Vitnið sagði, að eftir því, sem því heyrðist, væri framburður Pálínu fyrir kaffihlé sannleikanum samkvæmur, en mótsögn í síðari hluta framburðarins, sem gefinn var eftir kaffi. Vitnið getur ekki gefið skýringu á þessum mótsögnum, nema þá þær, að hún hafi verið orðin þreytt.

Vitninu voru kynntar aðflutningsskýrslur á dskj. nr. 99 og 102, þ. e. varðandi vörur, sem fluttar voru inn á nafni Jóns Snæbjörns-sonar, og spurt, hvað það vildi segja um þær. Vitnið kvað þetta vera Jón Torfa, bróður þess. Tildrögin að þessum innflutningi hafi verið þau, að hann hafi búið hjá því eftir skilnað og séð hjá þeim húsgögn. Þau hafi annast innflutninginn á þessum varningi, en hann greitt þessar sendingar sjálfur. Reikningar hafi verið eitthvað lausir og geti það ekki munað eftir einstökum atriðum.

Vitnið var spurt, hvort það hefði beðið Ingu Jennýju Þorsteinsdóttur um að undirrita fyrir það gjaldeyrisumsókn. Það svaraði því neitandi og kvaðst geta fullyrt, að það hefði aldrei beðið hana um það.

Vitninu var kynnt gjaldeyrisumsóknin á dskj. nr. 110. Kvaðst það ekki kannast við skjal þetta.

Vitninu var kynnt gjaldeyrisumsókn móður þess á dskj. nr. 111. Það kvaðst ekki hafa séð umsóknina áður, en það kannist við peningana. Móðir þess hafi ætlað með því til útlanda, en ekki orðið af því. Hún hafi margsinnis hætt við á síðustu stundu að fara í ferðir með því. Í þetta sinn hafi það keypt farseðil og sótt um gjaldeyri. Tók það gjaldeyrinn, en þegar ferðin var ekki

farin, var farmiðanum skilað, en bankanum tilkynnt, að gjald-eyririnn yrði notaður í einhverja næstu ferð, og var honum því ekki skilað aftur. Rithöndin á skjalinu sé Björns. Vitnið kveður umsóknina ekki hafa verið ritaða með vitund Pálínu, en tilgangurinn hafi verið að hvetja hana til að koma með því. Á þeirri stundu, sem þetta var afráðið, vissi Pálína ekki um þetta. Þetta sé eitthvað svipað því og þegar maður kaupir jölagjöf.

Vitninu var kynnt gjaldeyrisumsóknin á dskj. nr. 112. Kvaðst það ekki kannast við þetta skjal, en því væri kunnugt um, að Björn hefði sótt um gjaldeyri fyrir Ingu Jennýju, og eigi hann rithöndina undir skjalinu.

Vitnið sagði, að því væri ekki kunnugt um, hvers vegna Björn undirritaði ekki skjalið fyrir hönd Pálínu, en þetta sé ef til vill frá því komið, það hafi verið að ræða það við Björn, að það gæti verið sama að skrifa undir eitthvert skjal fyrir hönd einhvers eins og að rita nafn viðkomandi, því að í báðum tilvikum þyrfti að sanna lögfullt umboð sitt, ef vefengt væri, og því væri það sama, hvor hátturinn væri hafður á.

Vitninu var kynnt gjaldeyrisumsóknin á daskj. nr. 117. Kvað það Björn Vilmundarson hafa undirritað hana. Gjald-eyririnn var notaður til kaupa á notuðum húsgögnum, og var þetta gert með vitund Pálínu, móður þess.

Vitninu var sýnd gjaldeyrisumsókn með undirrituninni Jón T. Snæbjörnsson (dskj. nr. 119). Vitnið kvaðst ekki muna sérstaklega eftir skjali þessu, en hafa þó vitað um það. Því sýnist, að Björn Vilmundarson hafi undirritað það.

Vitninu var sýnd gjaldeyrisumsókn með undirrituninni Pálína Jónsdóttir (dskj. 120). Það var spurt, hvort það kannaðist við skjal þetta. Það kvaðst ekki muna það, en hafa alla vega vitað um skjalið. Því sýnist Björn hafa undirritað það.

Vitninu var sýnd gjaldeyrisumsóknin á dskj. nr. 122 með nafninu Inga Jenný Þorsteinsdóttir, vélrituðu. Vitnið kvað sér vera kunnugt um skjal þetta. Skjalið hafi verið notað í sambandi við kaup á húsgögnum, en það viti ekki, í hvaða sendingu þau voru.

Þá voru vitninu sýndar gjaldeyrisumsóknir með undirrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40 (dskj. 123 og 124). Vitnið kveðst hafa vitað um þessi skjöl, enda hafi þau verið gerð skv. samkomulagi þeirra Ingu Jennýjar. Björn Vilmundarson hafi undirritað skjöl þessi.

Loks voru vitninu sýndar gjaldeyrisumsóknirnar með stimplin-

um Antikbúðin (dskj. nr. 125 og 126). Það kvaðst hafa vitað um þessi skjöl. Björn Vilmundarson hafi undirritað þau bæði.

Vitnið kvaðst ítreka það, að Björn Vilmundarson hefði haft fullt umboð til að ganga frá öllum gjaldeyrisumsóknum samkvæmt framantöldum skjölum fyrir viðkomandi aðilja og að formið á undirskriftunum megi að nokkru kenna því, að vitnið hafi skýrt honum frá því, að það form jafngilti því, að hann skrifaði undir f. h. eða e. u. viðkomandi aðilja og eigið nafn undir, en í hvoru tveggja tilvikinu þyrfti að sanna heimildina, ef hún yrði vefengd.

Vitnið Gunnar Bergmann Sigurðsson framkvæmdastjóri, til heimilis að Norðurbrún 16 hér í borg, hefur skýrt frá því, að hann hafi veitt ýmsum aðstoð við frágang tollskjala.

Aðstoðin er fólgin í því að taka á móti innflutningspappírnum og gera tollskýrslur samkvæmt þeim pappírnum, sem fram eru lagðir. Það er mismunandi, hvað hver og einn biður um. Stundum er pantaður bíll og varan sótt og flutt til eiganda. Eigandi vörunnar leggur út fyrir tolli, flutningsgjöldum og kostnaði eða einhver fyrir hans hönd. Það kemur þó fyrir, að fyrirtæki vitnisins leggur út fyrir þessum kostnaði, en þó ekki nema búið sé að tryggja því greiðslu frá vörueiganda eða einhverjum fyrir hans hönd fyrirfram eða um leið. Stundum er hringt á undan til viðskiptavina og þeir spurðir, hvort óhætt sé að leysa vöruna út, og ef svarið er jákvætt, er það gert, og kemur þá greiðslan á eftir.

Til að ganga frá aðflutningsskýrslum kveðst vitnið þurfa að hafa bankastimplaða innkaupareikninga og frumrit farmskírteinis. Þá getur þurft alls konar fleiri gögn, og fer það eftir tegund vörunnar, t. d. bifreiðalýsingu, EFTA vottorð, aldursvottorð og fl. Til grundvallar vöruverði á aðflutningsskýrslum í sambandi við innflutning á antikhúsgögnum liggur vörureikningur, fylgibréf og reikningar flutningsaðilja (fragtreikningar). Vátryggingariðgjald er reiknað samkvæmt ákveðinni reglu í tolllögum og starfsfólk vitnisins fyllir út aðflutningsskýrslur. Fyrirtæki vitnisins fær umboð frá viðskiptavinum til að ganga frá tollskjölum, síðan það var gert að skilyrði, en vitnið man ekki, hvenær það var.

Vitnið kveðst hafa fengið skriflegt umboð frá Birni Vilmundarsyni, þegar tollstjóri setti þessar reglur.

Gögn þau, sem stuðst er við við gerð aðflutningsskýrslna, fara sum til tollsins, en önnur fara með reikningi til eigandans. Fyrir-

tæki vitnisins heldur eftir afriti af tollskýrslu og þeirra eigin reikningi, enda hefur það með ekkert annað að gera.

Vitnið man ekki, hvenær aðstoð fyrirtækis þess við gerð aðflutningsskýrslna hófst að því er Björn Vilmundarson varðar, en það gæti hafa verið í kringum 1971 eða 1972 eða um það bil. Björn kom sennilega eins og allir aðrir viðskiptavinir og það um að ganga frá aðflutningsskýrslu fyrir sig. Vitnið man ekki eftir neinum öðrum vörum en antikhúsgögnum, sem Björn Vilmundarson flutti inn.

Vitnið var spurt um, hvort það hefði vitað um það, að Björn hafði afskipti af innflutningi antikhúsgagna fyrir aðra en sjálfan sig. Það kvað Björn hafa komið með pappírana til fyrirtækis þess og það talið hann ætíð vera innflytjanda að öllu saman, þegar það var viðstatt. Vitnið hefur gengið frá aðflutningsskýrslum fyrir aðra en Björn, sem flytja inn antikmuni. Það man ekki nöfn í því sambandi, en Björn hefur verið langstærstur af þeim, sem fyrirtækið hefur gert aðflutningsskýrslur fyrir. Vitnið var spurt um, hvort það hefði veitt Birni aðstoð við flutning úr tolli á vörum, sem hann flutti inn.

Vitnið kveðst halda, að í flestum tilvikum hafi verið pantaður bíll fyrir Björn og varan verið send heim til hans eða á aðra staði, sem hann óskaði eftir að fá hana. Vitnið fór einu sinni sjálft með vöruna heim til hans á Bræðraborgarstíg.

Var í flestum tilvikum pantaður bíll frá sendibílastöðinni á kostnað Björns, en stundum var fólk frá fyrirtækinu viðstatt, er vara var sótt í pakkhús. Í enn öðrum tilvikum kom það fyrir, að maður frá fyrirtækinu fylgdi vörunni til Björns.

Vitnið var spurt um, í hvaða ástandi vara sú, sem Björn flutti inn, hefði verið. Það kvað þetta hafa verið rusl, að það mundi segja í þetta eina skipti, sem það sá vöruna. Þessu var hrúgað óþökkkuðu inn í gámana. Var áklæðið rífið og tætt og húsgögnin liðuð. Að mati vitnisins var ekki hægt að nota húsgögn þessi eins og þau voru.

Hinn 16. desember 1974 ritaði skattstjóri Norðurlandsumdæmis eystra Snæbirni Sigurðssyni, Grund í Hrafnagilshreppi, eigmanni Pálínu Jónsdóttur, bréf. Segir þar m. a.: „Samkvæmt innflutningsskýrslum hefur eiginkona yðar flutt inn vörur fyrir kr. 327.000 á s.l. ári. Ekki virðist getið um þessi vörukaup á framtali yðar. Skýringar óskast. Gerið grein fyrir, í hvaða tilgangi varan var flutt inn, og leggið fram innflutningsskjöl“.

Hólmfríður Snæbjörnsdóttir svaraði bréfi þessu f. h. Snæbjörns

Sigurðssonar með bréfi, dags. 6. janúar 1975. Segir þar á þessa leið:

„Í sambandi við bréf yðar frá 16. des. s.l. vil ég geta þess, að eiginkona mín, Pálína Jónsdóttir, hugðist setjast að í Reykjavík og bjó þar um tíma. Í þessu sambandi fékk hún leyfi til að kaupa nokkuð af húsgögnum erlendis frá. Vegna mikils kostnaðar við flutning o. fl. varð hún þó að farga nokkru af þeim til skyldmenna, sem tóku að sér greiðslu þeirra. Því miður get ég ekki lagt fram skjöl yfir innflutning þennan, þar sem þau af einhverjum ástæðum hafa farið forgörðum, en fullyrði að söluskattur og tollur hefur réttilega verið greiddur“.

Vitnið Pálína Jónsdóttir, Grund í Hrafnagilshreppi, Eyjafjarðarsýslu, kom fyrir sakadóm Eyjafjarðarsýslu vegna máls þessa hinn 11. júní 1976. Vitnið er tengdamóðir ákærða, Björns Vilmundarsonar.

Vitnið skýrði frá því, að það hefði flutt inn húsgögn þau, er um getur á dómskjölum 9—25 og þá voru lögð fram. Vitnið kvað kaup þessi þannig tilkomin, að þau Hólmfríður Snæbjörnsdóttir, dóttir þess, og maður hennar, ákærði Björn Vilmundarson, hefðu keypt húsgögn þessi fyrir það erlendis. Vitnið kveðst hafa lagt fram fé til kaupanna að öllu leyti ásamt Snæbirni Sigurðssyni, eiginmanni þess. Vitnið kvaðst engin gögn eiga um innflutninginn. Björn hefði séð um að fá húsgögnin tollafgreidd og greiða vörurnar í banka, en vitnið hefði aðeins fjármagnað kaupin. Vitnið kvaðst eiga af því, sem innflutt var, 2 stóla, einn tveggja manna sófa og útskorinn lampa í filslíki, en aðra muni hafi þau Björn og Hólmfríður selt fyrir það. Hafi það fengið greiðslur frá þeim, þannig að það hafi komið fjárhagslega skaðlaust frá þessum innflutningi, en ekki meir. Vitnið kveðst ekki vita betur en umræddir munir hafi verið seldir á sem næst kostnaðarverði, a. m. k. hafi það ekki haft neinn hagnað af þessum innflutningi og því ekki neitt verið tekið fram um innflutninginn á skattskýrslu þeirra hjóna.

Vitnið kveður ástæðuna fyrir innflutningnum hafa verið þá, að það hafi séð fallega antikmuni hjá þeim Birni og Hólmfríði, og hafa vitað, að hægt var að fá húsgögn þessi á mjög hagstæðu verði. Kveðst vitnið því hafa ákveðið að reyna, hvort það gæti ekki komist yfir húsgögn á hagstæðu verði.

Vitnið kveðst hafa séð alla þá muni, sem það flutti inn, en Björn Vilmundarson hafi tekið að sér að koma húsgögnunum í geymslu. Hafi þau verið geymd í bílskúr að Brekkustíg 17. Vitnið

ið kveðst ekkert hafa selt af húsgögnum sjálf. Það kveðst bæði hafa frétt hjá Birni og séð það sjálf, að mikið af húsgögnum var gallað og afföll verið mikil. Björn hafi sagt því, að talsvert miklu af húsgögnum hefði þurft að henda, en um hve mikið magn var að ræða, veit vitnið ekki.

Í niðurlagi framburðar vitnisins segir, að lesið hafi verið fyrir það dskj. nr. 4, (þ. e. skýrsla skattrannsóknastrjóra) svo og framburðir varðandi innflutning þess á húsgögnum á dskj. nr. 5 og 6 (framburðir Björns Vilmundarsonar og Hólmfríðar Snæbjörnsdóttur). Sagði vitnið, að þetta væri í meginatriðum allt rétt, en orðalagið á dskj. nr. 4 væri villandi, þar sem segir, að það hafi heimilað Birni að nota nafn þess á þeim pappírnum, er til þessa innflutnings þyrfti.

Vitnið kom fyrir sakadóm Reykjavíkur hinn 18. febrúar 1977. Vitnið var spurt um, hvort það hefði kynnt sér efni skýrslu rannsóknadeildar ríkisskattstjóra. Sagðist það aldrei á ævinni hafa gert það og ekki þurfa að gera. Það hefði bóndi sinn gert. Það hefði aldrei séð skýrsluna, einungis heyrt talað um hana. Synir þess hefðu talað um, að alltaf væri verið að rekast í skattamálum. Vitnið kveðst ekki vita, hvers vegna skýrslunni hafi ekki verið svarað. Það sendi öll bréf viðskiptalegs eðlis til Sigurðar, elsta sonar þess, sem býr á Höskuldsstöðum, síðan Snæbjörn missti minnið ári áður.

Vitnið var spurt, hvort það hefði staðið að innflutningi. Það kvaðst hafa beðið Björn Vilmundarson að kaupa fyrir sig eitt-hvað innanstokks í íbúð þess að Brekkustíg 17 hér í borg. Það átti ekkert innbú í íbúðina, var hætt að búa og vildi flytja sig nær dóttur þess. Innflutningur þessi átti sér stað í kringum 1972 og 1973, um það leyti sem það var að flytja í íbúðina að Brekkustíg 17. Vitnið kveður hér hafa verið um að ræða 2 stóla, 2ja manna sófa og veglegan lampa í filslíki. Þetta var það eina, sem vitnið festi kaup á af húsgögnum, og það það Björn Vilmundarson um að ráðstafa hinu. Það kveðst mundu hafa eignast fleira, hefði það verið áfram hér fyrir sunnan. Það hafði komið til Reykjavíkur laust upp úr áramótum 1973 og flutt inn í íbúðina í apríl, en farið norður aftur í desember sama ár.

Vitninu datt fyrst í hug að fara að flytja inn húsgögn, þegar það sá húsgögn hjá Hólmfríði og Birni, en það kom til þeirra á árinu 1973. Þau höfðu verið að útvega sér innanstokksmuni, og þegar það frétti, að þetta væri allt frjálst, það það Björn um að flytja inn fyrir sig líka.

Með því að þetta sé frjálst, á vitnið við það, að það mætti flytja þetta inn.

Vitnið var spurt um, hvort innflutningur samkvæmt aðflutningsskýrslu nr. 89528 1971, sem vitninu var sýnd (dskj. nr. 78), hefði í raun og veru verið á vegum þess. Sagði það, að hann hefði hlotið að vera það. Það hafi verið búið að biðja Björn um að útvega því munina og hann bara átt að miða við það í innflutningi sínum. Vitnið lét þær óskir í ljós við Björn, að það vildi fá í þess hlut fyrst og fremst stóla og sæti, en síðan gæti annað komið „eftir behag“. Vitnið vissi ekki, hvar vörur þessar voru keyptar. Björn hefði sjálfur keypt og valið vörurnar, en það hefði aldrei spurt hann um það. Hann sagði því, að hann hefði keypt þetta í einu „holli“ og mikið af þessu hefði bara verið rusl. Vitnið fór aldrei sjálft utan til að velja. Kveðst það ekki þekkja neina aðilja erlendis, sem selja antikmuni. Vitnið átti peninga sjálft til að fjármagna kaupin og lagði út fyrir allri sendingunni.

Var um að ræða móðurarf þess, sem það átti privat og hafði aldrei lagt inn í bú þeirra Snæbjarnar. Vitnið var spurt um, hvort það væri ekki rétt, að það hefði tekið víxillán til að greiða með húsgögn, og svaraði það því játandi. Það geti vel verið, að það eigi einhver gögn um þessi viðskipti. Björn hafi bara fengið peninga í hendur frá því til kaupanna og síðan hafi það fengið þá muni, sem það þurfti. Björn hafi síðan ráðstafað hinu og látið það fá peninga til baka. Var vitninu alveg sama, þótt hann hefði einhvern hagnað af þessu, en það sé af og frá, að Björn hafi notað nafn þess í heimildarleysi.

Vitnið var spurt, hvort það hefði greitt Birni með ávísunum eða peningum. Það sagði, að hann hefði vitað um inneign þess í Búnaðarbankanum í Mosfellssveit og hann hefði sennilega tekið út úr bókinni.

Vitnið kveðst geta reiknað saman ennþá, hvað þessi viðskipti hafi kostað það, en það eigi engin gögn um þau. Vitnið kveðst ekki hafa séð um að útvega tilskilin leyfi, þ. e. innflutnings- og gjaldeyrisleyfi, vegna innflutningsins og það hafi ekki spurt um, hver hafi gert það. Björn hljóti að hafa útvegað gjaldeyri og og undirritað gjaldeyrisumsóknir. Það hafi ekki þurft að koma nálægt þessu.

Vitnið kveðst ekki hafa fengið í einu lagi þá muni, sem það fékk í þess hlut. Lampann fékk það á undan svo og píanóið, en stólarnir hafi komið síðar. Vitnið kveðst hvorki hafa gefið Jes Zimsen skriflegt né munnlegt umboð til að taka vörur úr tolli

og greiða innflutningsgjöld af þeim. Það hafi aldrei verið beðið um neitt og vísa alfarið á Björn með það.

Vitnið var spurt um, hvað hefði orðið um vöruna, eftir að hún kom til landsins. Svaraði vitnið á þá leið, að hvernig hefði það átt að vita það, það hefði aldrei verið spurt um neitt.

Vitnið kveðst ekki hafa skoðað allar sendingarnar til hlítar, sem voru á nafni þess, heldur bara þær sendingar, sem teknar voru heim á Bræðraborgarstíg 26 og Brekkustíg 17, Reykjavík. Það hafi ekki vitað, hvort þeir munir, sem það fékk, hafi verið úr einhverri af þeim sendingum, sem það var skrifað fyrir. Dóttir þess hafi vitað nokkurn veginn um smekk þess.

Vitninu voru kynntar aðflutningsskýrslur og önnur skjöl varðandi sendingarnar (dskj. 78—98). Það sagði, að því myndist þetta mikið magn og að Björn yrði að svara fyrir þetta.

Vitnið var spurt, hvort það gæti ekki svarað því nánar, hve mikil fjárútlát það hefði haft af þessum viðskiptum, og lagt fram einhver gögn um þetta atriði. Það kvaðst vera margbúið að segja, að það gæti ekki munað alla þessa hluti og tölur. Það megi vel vera, að Björn hafi lagt út fyrir sendingunum úr eigin vasa. Að minnsta kosti hafi það ekkert uppgjör eða gögn í höndunum. Þá var vitnið spurt, hvers vegna hefðu verið keyptir svona margir hlutir samkvæmt dskj. nr. 78 til 98 á þess nafni, ef það hafi fengið aðeins örfá stykki í þess hlut. Það kvaðst vera búið að segja það, að það hefði beðið Björn að selja úr þessum sendingum, og það varpi því á hann að svara fyrir það, en því sé alveg ósárt um það, þótt Björn hafi haft einhvern hagnað af þessu, vegna fyrri greiða við það. Það hafi aldrei áður séð framangreind skjöl.

Vitnið var spurt um, hvort það væri raunverulegur innflytjandi húsgagna samkvæmt aðflutningsskýrslum á dskj. nr. 78, 81, 86, 91 og 95. Vitnið kvað innflutning þennan vera sér með öllu óviðkomandi, en það vildi sjálft eignast eitthvað af húsgögnum, úr því að Björn Vilmundarson stóð í þessum innflutningi.

Vitnið var spurt, hvort það teldi, að Björn Vilmundarson hefði haft ástæðu til að ætla, að hann gæti notað nafn þess á aðflutningsskýrslur án þess vitundar. Vitnið svaraði því játandi að því leyti sem það hefði beðið hann að kaupa fyrir það húsgögn. Það vilji leggja þessa nafnanotkun þannig út fyrir Birni, að það hafi verið að tala um, að það vantaði húsgögn til eigin þarfa.

Vitnið kveðst ekki sjálft hafa verið látið undirrita nokkra pappíra í sambandi við innflutning á húsgögnum. Hólmfríður hafi þá gert það, sem þurfti til þess. Það kveðst heldur ekki hafa

gefið neinum umboð til að rita nafn þess undir skjöl varðandi innflutning á húsgögnum, að það muni til, en vill þó taka fram, að fyrir mörgum árum hafi þau hjónin gefið dóttur þeirra Hólmfríði munnlegt umboð til að binda þau um fjárskuldbindingar almennt.

Vitninu var sýnt fyrirspurnarbréf frá skattstofu Norðurlands-umdæmis eystra, dags. 16. desember 1974, varðandi framangreindan innflutning (dskj. nr. 128) og það spurt, hvort það hefði séð það áður.

Vitnið kvaðst fyrst hafa séð bréf þetta hinn 11. júní 1976 í sakadómi Akureyrar.

Því var og sýnt svarbréf við framangreindu bréfi, undirritað af Hólmfríði Snæbjörnsdóttur (dskj. nr. 129).

Vitnið kveðst fyrst hafa séð bréf þetta hinn 11. júní 1976 í sakadómi Akureyrar, og var því ekki kunnugt um, er það var samið.

Vitninu voru sýndar gjaldeyrisumsóknir á dskj. nr. 111, 117 og 120 með undirrituninni Pálína Jónsdóttir, Bræðraborgarstíg 26.

Vitnið neitaði að hafa undirritað umsóknir þessar og kveðst ekki kannast við rithöndina.

Vitnið Pálína Jónsdóttir mætti enn í dómi 21. maí sl. Var framburður þess í sakadómi Eyjafjarðarsýslu hinn 11. júní 1976 lesinn í heyranda hljóði. Vitnið kvaðst staðfesta framburðinn, en tók fram, að eftirfarandi orðalag væri ónákvæmt, „en mætta segir, að orðalagið á dskj. 4 sé villandi, þar sem segir, að hún hafi heimilað Birni að nota nafn sitt á þeim pappírnum, er til þessa innflutnings þyrfti“.

Þá var framburður vitnisins frá 18. febrúar 1977 í sakadómi Reykjavíkur lesinn í heyranda hljóði. Vitnið tók fram varðandi spurninguna: „Hafið þér kynnt yður efni skýrslu rannsóknadeildar ríkisskattstjóra?“, að það hafi misskilið spurninguna og talið, að átt hafi verið við skattframtal.

Þá vill vitnið gera athugasemd við spurninguna: „Eruð þér raunverulegur innflytjandi skv. aðflutningsskýrslum á dskj. nr. 78, 81, 86, 91 og 95?“ Bókað er eftir vitninu sem svar við spurningunni, að þessi innflutningur sé því með öllu óviðkomandi. Vitnið sagði, að þetta hlyti að vera einhver ruglingur. Því hafi fundist spurningar rannsóknardómarans áleitnar og ruglingslegar. Þá var vitnið nýkomið frá stórum uppskurði og illa fyrirkallað í þinghaldinu. Tók vitnið fram, að þetta svar væri alls ekki rétt.

Vitnið kveðst að öðru leyti ekkert sérstakt hafa fram að færa varðandi framburðinn

Vitnið skýrði frá því, að ákærði, Björn Vilmundarson, hefði sótt um 1.150 þýsk mörk fyrir þess hönd til Landsbanka Íslands 2. maí 1973 til greiðslu á ferðakostnaði, 11. október 1971 til Landsbanka Íslands 500 ensk pund til greiðslu á notuðum húsgögnum og 27. september 1972 til Útvegsbanka Íslands 500 ensk pund til greiðslu á húsgögnum. Ákærði hafði ekki skriflegt umboð frá vitninu, en vitnið lýsti því yfir, að hann hefði haft fullkomið umboð eða heimild til þessa erindisrekstrar fyrir það og að rita nafn þess undir umsóknina. Vitnið fékk sjálft nokkuð af húsgögnum, en öðrum ráðstafaði ákærði fyrir það. Vitnið fjármagnaði húsgagnakaupin í upphafi, en ákærði eða Hólmfríður greiddu því aftur andvirði þeirra húsgagna, sem ákærði seldi.

Svo sem áður greinir, flutti vitnið Jón Torfi Snæbjörnsson, Grund í Hrafnagilshreppi, Eyjafjarðarsýslu, inn frá Englandi samkvæmt aðflutningsskýrslu, dagsettri 8. maí 1972, fornhúsgögn að fob verði 230 sterlingspund. Einnig flutti hann inn frá Skotlandi samkvæmt aðflutningsskýrslu, dagsettri 24. maí 1972, fornhúsgögn að fob verði 270 sterlingspund.

Vitnið kom fyrir sakadóm Eyjafjarðarsýslu hinn 17. maí 1976. Voru því kynnt framangreind gögn. Kannaðist það við að hafa staðið að innflutningi þessum, sem var 1600 kg að þyngd, en einstakir hlutir í sendingunni um 129 að tölu. Vitnið kvaðst hafa keypt húsgögnin fyrir milligöngu umboðsmanns síns, ákærða Björns Vilmundarsonar, mágs síns, og hefði hann tekið húsgögnin í sína vörslu. Vitnið kvaðst hvorki hafa greitt andvirði húsgagnanna, aðflutningsgjöld, söluskatt né annað, en ákærði hefði innt greiðslur þessar af hendi. Það kveðst ekki muna, hvort það hafi greitt ákærða eitthvað af fé því, sem hann lagði út. Vitnið vissi ekki, hvað varð um húsgögnin, að öðru leyti en að það hafi fengið einn skáp og einn píanóstól. Vitnið sagði síðar í framburðinum, að það hefði ekki greitt skuld þess við ákærða og þeir ákærði ekkert rætt það mál. Vitnið kveðst ekki minnst þess að hafa gefið ákærða umboð til að selja húsgögnin fyrir útlögðum kostnaði hans.

Vitnið Jón Torfi kom fyrir sakadóm Reykjavíkur hinn 7. mars 1977. Vitnið var spurt um það, hvort það hefði kynnt sér efni skýrslu rannsóknadeildar ríkisskattstjóra, og svaraði það því játandi. Sagðist það hafa lesið hana og svo væri hún í höndum lögfræðings þess. Vitnið kvaðst hafa staðið að innflutningi

og minnir, að það hafi verið í maí 1972 sem það flutti inn forn-
húsgögn. Vitnið sagðist halda, að það hefði séð framangreindar
aðflutningsskýrslur nr. 32463 og 37086/1972 (dskj. 99 og 102) og
að þetta væru skýrslurnar varðandi innflutninginn. Vitnið kvaðst
ekki muna, hvar það sá þær fyrst, hvort það hafi verið að Bræðra-
borgarstíg hjá ákærða, Birni Vilmundarsyni, en það sá þær hjá
deildarstjóra við embætti ríkisskattstjóra. Vitninu leist ekkert
á húsgögn þau, er í skýrslunum greinir, og það umboðsmann
sinn, Björn Vilmundarson, að losa sig við þau. Vitnið kveðst hafa
hafið innflutning á antikmunum, þar sem það langaði til að eign-
ast sæmilegar mublur.

Vitnið man ekki, hvar það bjó á árinu 1972. Það hafði á leigu
herbergi uppi á Miklubraut 66, og svo var það mikið hjá Hólm-
fríði Snæbjörnsdóttur, systur þess, er bjó við Bræðraborgarstíg.
Þá minnir það, að það hafi haft á leigu herbergi í Eskihlíð 14,
en vorið 1972 var það hjá ákærða Birni og Hólmfríði. Vitnið
kveðst ekki muna, hvar vörurnar, þ. e. húsgögnin, hafi verið
keypt. Ákærði Björn, umboðsmaður þess, hafi gert það, og jafn-
framt spurði vitnið, hvort það hefði ekki verið í Bretlandi. Vitnið
kveðst hafa keypt vörurnar, en ákærði Björn hafi valið þær
eða maður fyrir hann. Vitnið var spurt um, hvort það hefði
geft ákærða Birni til kynna, hvers konar húsgögn það vildi
eignast. Vitnið kvað það upphaflega hafa verið þannig, að það
hefði séð falleg húsgögn hjá Birni og þá hafi það langað til að
eignast sófasett. Það tiltók þó ekki neitt sérstakt í því sambandi.
Vitnið kveðst ekki þekkja neina sérstaka aðilja erlendis, sem
versla með antikmuni. Vitnið man ekki, hvernig það fjármagnaði
kaupin á húsgögnunum. Það kveðst bara hafa fengið lánað fé.
Heldur það, að ákærði hafi hjálpað því í því efni eins og fleiru.
Vitnið kveðst ekki vera búíð að greiða þetta ennþá. Það minnir,
að það hafi tekið víxillán og að eitthvað hafi verið greitt, en ann-
ars kveðst það ekki muna þetta lengur. Það kveðst hafa greitt
þetta til Björns. Vitnið kveður reikninga hafa verið ákaflega
lausa milli þeirra Björns og eigi hvorki það né Björn gögn um
greiðslurnar til Björns. Vitnið kvað það bara vera sitt einkamál,
hvernig það gerði upp við Björn, þótt engin gögn væru til, og
það myndi lítið sem ekkert um viðskipti þessi.

Vitnið kveðst hafa séð húsgögnin, þegar þau komu til lands-
ins, bæði niður á hafnarbakka og að Bræðraborgarstíg 26. Voru
þau óinnpökkuð og ekki í góðu ásigkomulagi, að því fannst. Vitnið
sá ekki um að útvega innflutnings- og gjaldeyrisleyfi fyrir

húsgögnunum, en það Björn um að gera það fyrir sig. Vitnið kveðst ekki þora að segja um það, hvort það hafi sjálft ritað undir gjaldeyrisumsóknina, en heldur, að Björn, sem var umboðsmaður þess, hafi gert það. Vitnið gaf Jes Zimsen hvorki skriflegt né munnlegt umboð til að taka vörurnar úr tolli og greiða af þeim innflutningsgjöld. Umboðsmaður þess hafi sjálfsagt gert það. Þegar vörurnar komu til landsins, það vitnið um að verða losað úr þessu. Býst það við, að sumt af vörum hafi verið nýtt (svo), en öðrum verið fleygt. Vitnið fékk 2 muni, skáp og stól, úr sendingunum. Öðrum munum var ekki ráðstafað að fyrirmælum vitnisins. Vitnið tók þá muni, er það fékk í þess hlut, að Bræðraborgarstíg 26, og kvað það þá vera heima hjá sér á Grund. Vitnið kveðst halda fast við það, að umræddur innflutningur hafi verið algerlega á þess vegum, en ekki á vegum systur þess eða Björns.

Vitninu var sýnd gjaldeyrisumsókn, dagsett 11. apríl 1972, til Útvegsbanka Íslands, fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með nafnrituninni Jón T. Snæbjörnsson, (dskj. 119) og spurt um það, hvort rithönd þess væri á skjali þessu. Svaraði vitnið því neitandi. Kvaðst það ekki kannast við rithöndina. Því þætti sennilegt, að umboðsmaður þess, ákærði Björn, hefði gert það. Hann hefði haft fullt leyfi til þess.

Hinn 11. desember 1974 sendi skattstofa Reykjavíkur Ingu Jennýju Þorsteinsdóttur áskorun um að láta í té skýringar á innflutningi hennar á antikhúsgögnum að fjárhæð kr. 444.382, þar eð þessa innflutnings væri eigi getið á skattframtali hennar árið 1974.

Svar við bréfi þessu er dagsett 13. janúar 1975 og er óundirritað, en með vélrituðu nafni Ingu Jennýjar. Ekki liggur fyrir, hvenær bréf þetta barst skattstofunni. Í bréfi þessu segir svo m. a.:

„Í sambandi við bréf yðar frá 11. desember sl. vil ég geta þess, að ég fékk leyfi til að kaupa nokkuð af gömlum húsgögnum erlendis frá. Hins vegar gerði ég mér ekki grein fyrir hinum mikla kostnaði, sem var þessu samfara, m. a. flutningsgjaldi o. fl. Varð ég því að farga þeim til skyldmenna og vina, sem tóku að sér greiðslu þeirra. Löglegir tollar og söluskattur var greiddur af þessum húsgögnum.“

Með bréfi hinn 6. febrúar 1975 tilkynnti skattstjórinn í Reykjavík Ingu Jennýju, að tekjur hennar hefðu verið hækkaðar um kr. 500.000 vegna ósvaraðs fyrirspurnarbréfs frá 11. desember 1974.

Virðist því skattstjóri ekki hafa verið búinn að fá framangreint bréf 13. janúar 1975.

Hinn 19. febrúar 1975 ritar skattstjóri Ingu Jennýju bréf, og segir í því m. a.:

„Í framhaldi af óundirrituðu svarbréfi yðar, dagsettu 13/1 1975, við bréfi skattstofunnar frá 11/12 1974 er hér með fallið frá fyrirhugaðri tekjuhækkun kr. 500.000.

Varðandi skýringu yðar á innflutningi antikhúsgagna fyrir kr. 444.382 getur skattstofan ekki fallist á hana, nema gerð sé ýtarleg grein fyrir, hverjir fengu húsgögnin og hvernig kostnaður skiptist á milli þeirra. Einnig er þess óskað, að þér leggið fram vörureikninga yfir þennan innflutning“.

Þessu bréfi var ekki svarað, og tilkynnti þá skattstjóri Ingu Jennýju með bréfi, dags. 28. apríl 1975, um hækkun tekna að fjárhæð kr. 500.000 vegna ósvaraðs fyrirsparnarbréfs.

Hið næsta, sem gerðist í málinu, var það, að Hólmfríður Snæbjörnsdóttir, eiginkona ákærða Björns, kom á skattstofu Reykjavíkur 5. júní 1975. Er eftirfarandi frásögn af viðtali við hana bókun af starfsmanni skattstjórans:

„Hún sagði, að hún og maður hennar, Björn Vilmundarson, Ægisíðu 94, hefðu raunverulega staðið að baki innflutningi á antikhúsgögnum skv. aðflutningsskýrslu nr. 49586 þann 4/7 1973. Skv. tollskýrslum er verðmæti þessara vara 444.382 kr., að þyngd 5 tonn. Hólmfríður sagði, að á skuldahlið framtals þeirra hjóna vantaði yfirdráttarskuld við Landsbanka Íslands. Hún sagði, að húsgögnin hefðu farið til nota í íbúð þeirra hjóna að Ægisíðu 94“.

Hinn 23. júní 1975 kom Inga Jenný á skattstofu Reykjavíkur og gaf svohljóðandi yfirlýsingu:

„Ég undirrituð Inga J. Þorsteinsdóttir, nafnnr. 4550-0403, Álftamýri 40, Rvk., lýsi því hér með yfir, að innflutt antik húsgögn samkvæmt aðflutningsskýrslu nr. 49586, dagsettri 29/6 1973, eru mér á engan hátt viðkomandi, þó þessi skýrsla sé skráð á mitt nafn.

Á þessum tíma vann ég við húshjálp og barnagæslu hjá hjónunum Birni Vilmundarsyni (1357-3638), Ægisíðu 94, og Hólmfríði Snæbjörnsdóttur. Þau báðu mig að skrifa undir gjaldeyrisumsókn að upphæð £ 500, um leið fullvissuðu þau mig, að hér væri aðeins um formsatriði að ræða, sem hefði enga sérstaka þýðingu. Og gerði ég það í grandaleysi“.

Með bréfi, dagsettu sama dag og að framan greinir, tilkynnti

skattstjórinn í Reykjavík Ingu Jennýju, að með hliðsjón af framkomnum upplýsingum hefði hann fallið frá fyrirhugaðri tekjuhækkun þeirri, sem henni var tilkynnt með bréfinu frá 28. apríl 1975.

Vitnið Inga Jenný Þorsteinsdóttir húsmóðir, Álftamýri 40, var fyrst yfirheyrð í máli þessu hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra mánudaginn 29. mars 1976. Vitninu var skýrt frá því, að það væri kvatt til vitnisburðar til að upplýsa um innflutning á húsgögnum samkvæmt aðflutningsskýrslu nr. 49586/1973, en það er skrifað fyrir innflutningi á skýrslu þessari. Vitnið kvað innflutning þennan alls ekki vera á þess vegum, heldur annað hvort á vegum ákærða, Björns Vilmundarsonar, eða Hólmfríðar Snæbjörnsdóttur eða þeirra beggja, en það kvaðst hafa starfað hjá þeim hjónum við húshjálp og barnagæslu, fyrst að Bræðraborgarstíg 26 og síðar að Ægisíðu 94 hér í borg, af og til á þessum tíma allt fram á vorið 1974. Vitnið kveður þess einu afskipti af innflutningi þessum hafa verið að skrifa undir gjaldeyrisumsókn og á henni hafi fjárhæð líklega verið ótilgreind. Hafi það undirritað þá gjaldeyrisumsókn að beiðni og í greiðaskyni við Hólmfríði Snæbjörnsdóttur, en á engan hátt hafa haft hugmynd um, hvað til stóð eða að hverju gjaldeyrisumsóknin laut.

Með bréfi skattstofunnar í Reykjavík, dags. 11. des. 1974, var vitnið meðal annars beiðt að gefa skýringu á umræddum innflutningi. Voru skattstofunni gefnar skýringar á innflutningnum með óundirrituðu bréfi vitnisins, dags. 13. janúar 1975.

Vitnið skýrði frá því, að þegar því hefði borist fyrirspurnarbréf skattstofunnar, hefði það haft samband við ákærða Björn, sem lét Ormar Snæbjörnsson sækja fyrirspurnarbréfið til þess. Hafi ákærði lofað að sjá um að svara bréfinu og koma málinu út úr heiminum. Áðurnefnt svarbréf var kynnt vitninu. Kvaðst það enga aðild hafa átt að samningu þess, heldur hafi ákærði eða Hólmfríður samið bréfið og sent það á skattstofuna í Reykjavík án þess að bera efni þess undir það og að láta það skrifa undir. Borið var undir vitnið svar ákærða Björns, er hann gaf og bókað var eftir honum við skýrslutöku hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra hinn 5. mars 1976 varðandi áðurnefnt svarbréf. Vitnið kveður svar það, sem þá var bókað eftir Birni um þetta, rangt. Hafi þetta gerst eins og það hefur lýst hér að framan.

Vitnið Inga Jenný var yfirheyrð í dómi 8. febrúar 1977 og staðfesti þá framangreinda skýrslu. Vitnið telur sig hafa hafið hústörf hjá ákærða Birni Vilmundarsyni og konu hans vorið 1972.

Þau bjuggu þá að Bræðraborgarstíg 26. Vitnið kveðst hafa komið einu sinni til tvisvar í viku og tekið til í íbúð þeirra. Haustið 1973 keyptu þau íbúð að Ægisíðu 94. Flutti vitnið með þeim þangað og tók að sér að annast barn þeirra. Vitnið var hjá þeim að það telur til mánaðamóta maí/júní árið eftir.

Vitnið neitar því með öllu að hafa flutt inn antikhúsgögn þau, er greinir á aðflutningsskýrslu nr. 49586/1973 (dskj. 66). Það kveðst ekki geta gefið skýringu á því, hvers vegna nafn þess sé á aðflutningsskýrslunni, það hafi ekki gefið leyfi til þess að nafn þess væri notað í þessu skyni.

Vitnið kveðst hvorki hafa gefið skipaafgreiðslu Jes Zimsen skriflegt né munnlegt umboð til að undirrita slíka skýrslu eða gera neitt fyrir sig. Það sé þar alveg ókunnugt og ekki vita til þess, að það þekki neina, er þar vinna. Vitnið kannast ekki við að hafa fengið tilkynningu eða bréf heim til sín varðandi framan- greinda vörusendingu.

Vitnið kveðst fyrst hafa fengið vitneskju um, að nafn þess tengdist innflutningi á antikhúsgögnum, þegar það fékk fyrir- spurnarbréf frá skattstofu Reykjavíkur, en það hafi þó ekki verið fyrr en það fékk seinna bréfið frá skattstofunni, að það skildi, hvað um var að vera. Það sneri sér þá til ákærða Björns, enda hafði það engan annan, sem það gat snúið sér til. Var það og farið að gruna, að hann væri eitthvað viðriðinn mál þetta. Hafði það heyrt um, að hann væri eitthvað bendlaður við þessi antik- húsgögn samkvæmt aðflutningsskýrslu nr. 49586/1973.

Vitnið var beðið að gera grein fyrir utanlandsferðum sínum síðustu 6 ár. Vitnið skýrði frá því, að það eigi tvær dætur, sem báðar bjuggu í Malmö. Það heimsótti aðra 1970, en hina árið 1973, að það minnir í júlí. Þá fór það á heilsuhæli í Rúmeníu 25. ágúst 1974 með ferðaskrifstofunni Landsýn. Það kveðst ekki hafa ferðast á vegum annarra ferðaskrifstofa.

Vitnið kveðst einu sinni hafa undirritað gjaldeyrisumsókn fyr- ir ákærða Björn og Hólmfríði Snæbjörnsdóttur. Var það vorið 1973, eða sama árið og það fór til Svíþjóðar. Voru tildrög þess þau, að Hólmfríður spurði vitnið, hvort það mundi ekki vilja lána henni nafn þess, því að þau hjónin ætuðu utan og vantaði meiri gjaldeyri. Vitnið kveðst hafa spurt Hólmfríði, hvort það gæti ekki komið því illa, því að það ætlaði sjálft utan á árinu. Hólmfríður sagði það ekki vera, því að vitnið mundi ekki nota nema þess eigin gjaldeyri. Kveðst vitnið því hafa jákað þessu eins og óvitabarn. Vitnið undirritaði umsóknina heima hjá Hólm-

fríði að Bræðraborgarstíg 26 að afloknu samtali þeirra. Ekki nefndi Hólmfríður neina fjárhæð, og vitnið spurði ekki um það. Hún nefndi heldur ekki, til hvers hún ætlaði að nota gjaldeyrinn. Vitnið kveður þetta vera í eina skiptið, sem það undirritaði gjaldeyrisumsókn fyrir ákærða og Hólmfríði, og man það ekki eftir að hafa undirritað annað fyrir þau.

Vitnið sótti sjálf um ferðagjaldeyri, þegar það fór til Svíþjóðar árið 1973, en ferðaskrifstofan Landsýn sótti um fyrir það vegna Rúmeníufararinnar árið eftir. Vitnið sótti sjálf um 100 dollara viðbót vegna ferðar þessarar og fékk þá fjárhæð.

Vitninu var sýnt frumrit umsóknar (dskj. 112) um ferðagjaldeyri til Landsbanka Íslands, dagsett 10. október 1973, fyrir 150 sterlingspundum með undirskriftinni Inga Jenný Þorsteinsd., Álftamýri 40. Það kvaðst ekki kannast við umsókn þessa og aldrei hafa séð þetta skjal. Rithönd þess sé ekki á því og þekki það hana ekki.

Vitninu var og kynnt umsókn, dagsett 9. júní 1973 (dskj. 115 og 123), til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum með nafninu Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40 R. Vitnið kvaðst aldrei áður hafa séð skjal þetta og undirskriftin sé ekki sín. Það kannist ekki við undirskriftina og viti ekki, hver hafi ritað þetta.

Vitninu var kynnt umsókn, dagsett 17. apríl 1974 (dskj. 116 og 124), til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til greiðslu á húsgögnum, með undirrituninni Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40 R. Vitnið kvaðst aldrei hafa séð skjal þetta áður og undirritunin væri ekki sín. Það viti ekki, hver eigi þessa rithönd undir skjalinu og ekki geta skýrt þetta.

Vitnið kveðst hafa orðið vart við það, að húsgögn í antikstíl voru flutt inn á heimili ákærða og Hólmfríðar, en varð ekki vart við gáma. Það varð heldur ekki vart við fólk, sem væri að skoða húsgögn.

Vitnið Inga Jenný var aftur yfirheyrð í sakadómi 9. september sama ár og að framan greinir. Er framburður þess þá endurtekníng á framburðinum frá 8. febrúar að miklu leyti, en þar sem þar greinir nánar frá, verður nú rakið. Vitnið neitaði sem áður að hafa flutt inn nokkur antikhúsgögn. Vitnið kveðst fyrst hafa fengið vitneskju um, að nafn þess tengdist innflutningi á antikhúsgögnum, þegar hringt var til þess að Ægisíðu 94, að það telur frá Eimskip, og því tjáð, að komin væri sending af antikmunum til þess. Vitnið, sem vissi ekki neitt, hringdi í ákærða

Björn og skýrði honum frá þessu. Ákærði sagðist skyldu athuga þetta, og vissi vitnið ekkert meira um þetta.

Þegar vitnið fékk bréfið frá skattstofu Reykjavíkur, kveðst það hafa hringt í ákærða eins og óviti og sagt honum frá þessu. Hafi hann boðist til að nálgast bréfið og svara því. Vitnið ræddi ekki í þetta skipti við ákærða um það, hvernig á því stæði, að það væri skráð fyrir innflutningi þessum. Var það ekki fyrr en það fékk annað bréf frá skattstofu Reykjavíkur, að það spurði ákærða í símtali, hvort það væri rétt, að antikhúsgögn hefðu verið flutt inn á nafni þess. Vitnið kveðst ekki muna, hvernig ákærði orðaði svarið, en hann spurði það, hvort Hólmfríður hefði ekki beðið það leyfis til að nota nafn þess. Vitnið svaraði því til, að hún hefði eitthvað verið að spyrja um nafn þess, en það hefði aldrei náð neitt lengra, því að það hefði ekki svarað þessu. Vitnið sagði ákærða jafnframt, að það mundi aldrei hafa samþykkt, að nafn þess væri notað í sambandi við innflutning á antikhúsgögnum. Vitnið kveðst hafa vitað, að eitthvað húsgagnabrask var á þeim ákærða og Hólmfríði, en þorir ekkert að segja um, hvort þau hafi verið að flytja þetta inn fyrir sig sjálf eða aðra.

Vitnið var spurt, hvort það hefði undirritað gjaldeyrisumsókn fyrir Björn Vilmundarson eða Hólmfríði Snæbjörnsdóttur. Það kvaðst hafa gert það fyrir Hólmfríði einu sinni eins og óviti. Hafi tildrög þess verið þau, að Hólmfríður hafi spurt það á árinu 1973, hvort það vildi lána henni nafn þess til að fá út á það gjaldeyri. Spurði vitnið hana, hvort það gæti ekki komið sér illa, því sjálft ætlaði það til Malmö. Hún sagði, að það mundi ekki koma neitt við vitnið. Vitnið ritaði því undir eitthvað blað. Ekki vissi það, til hvers Hólmfríður ætlaði að nota gjaldeyrinn, enda spurði það ekki um það.

Vitnið man ekki, hvers konar blað það skrifaði undir. Það minnir, að um prentað form hafi verið að ræða, en man þetta þó ekki nógu vel til að geta svarað því hreinu svari (svo). Undirritun skjalsins fór fram í eldhúsinu á Bræðraborgarstíg, og voru ekki aðrir þar en þær Hólmfríður. Vitnið heldur, að þetta sé eina skiptið, sem það undirritaði eitthvert skjal fyrir þau Hólmfríði og Björn.

Vitnið kveður Hólmfríði enga fjárhæð hafa tilgreint, er hún hugðist sækja um, áður en það undirritaði skjalið fyrir hana.

Varðandi gjaldeyrisumsókn, dagsetta 28. maí 1973 (dskj. nr. 122), til Útvegsbanka Íslands fyrir 500 enskum pundum til kaupa á húsgögnum skýrði vitnið frá því, að það hefði aldrei augum

litið skjal þetta og vissi ekki, til hvers það hefði verið notað. Undir framangreinda umsókn er vélritað nafnið Inga Jenný Þorsteinsdóttir, Álftamýri 40 R., en nafnritun vantar.

Vitnið kveðst ýmist rita nafn sitt Inga Jenný Þorsteinsdóttir eða Inga J. Þorsteinsdóttir, en telur, að hið síðara sé algengara.

Vitnið var spurt um, hvort það hefði orðið vart við einhver umsvif með húsgögn á Bræðraborgarstíg eða Ægisíðu heima hjá þeim Birni eða Hólmfríði. Það sagðist ekki hafa orðið vart við nein umsvif með húsgögn eða gáma með húsgögnum í. Það vissi, að þau eignuðust antikhúsgögn, en vissi ekki, hvar þau fengu þau.

Vitnið var spurt um, hvort það hefði orðið vart við, að fólk kæmi og keypti húsgögn af þeim Birni eða Hólmfríði. Svaraði það því neitandi. Þegar það var hjá þeim á Bræðraborgarstíg, var það í húsverkum 3 til 4 tíma á dag, og þau voru venjulegast í vinnunni á meðan.

Vitnið staðhæfði sem áður í lok framburðar síns, að það væri hundrað prósent öruggt um, að það hefði hvorki gefið ákærða Birni, Hólmfríði né öðrum nokkurn tíma munnlegt eða skriflegt umboð til að flytja inn húsgögn eða annan varning í nafni þess. Það hefði aldrei verið beðið um það og aldrei gert það sjálf.

Framburður ákærða Björns í þinghaldi 6. september 1977 varðandi gjaldeyrisumsóknina á dskj. nr. 112 var lesinn upp fyrir vitnið og það spurt, hvað það vildi segja um hann. Svar vitnisins var á þá leið, að þetta væri ósatt.

Þá var lesið úr framburði ákærða í sama þinghaldi varðandi gjaldeyrisumsóknina á dskj. nr. 115 og vitnið spurt um það, hvað það vildi segja um hann. Vitnið sagði, að þetta væri ósatt með öllu. Því hefði aldrei verið boðið að taka þátt í innflutningnum með þeim, þ. e. ákærða og konu hans. Það hefði sjálfsgagt aldrei þegið það og hefði heldur ekkert vit á því.

Fyrir vitnið var lesinn framburður ákærða í sama þinghaldi varðandi gjaldeyrisumsóknina á dskj. nr. 123. Var vitnið spurt um, hvað það vildi segja um framburðinn. Vitnið sagði, að sama svar ætti hér við og svar þess við umsókninni á dskj. 115, er áður gerinir.

Loks var lesinn framburður ákærða varðandi gjaldeyrisumsóknina á dskj. nr. 116 og 124. Vitnið sagði, að þetta væri bara hrein og bein ósannindi. Það hefði ekkert annað orð yfir það.

Vitnið staðfesti síðan framburð sinn með eidi.

Vitnið Inga Jenný var samprófuð við ákærða Björn hinn 21.

maí sl. Var lesið úr framburði vitnisins það, er snertir gjald-eyrisumsóknir með nafni þess á dskj. nr. 112, 122, 115 (123) og 116 (124). Kvaðst vitnið staðfesta það, er þar greinir, og í engu vilja breyta því.

Vitninu voru sýnd ljósrit framangreinda skjala. Vitnið neitaði með öllu að hafa beðið ákærða um að sækja um gjaldeyri þann, er á umsóknunum greinir, eða veitt honum leyfi til að rita nafn þess á þau.

Einnig var lesið úr framburði ákærða frá 6. og 21. september 1977 það, er snertir gjaldeyrisumsóknir með nafni Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur á dómskjölum þeim, er að framan greinir. Kvaðst ákærði halda fast við framburð sinn og í engu vilja breyta honum. Ákærði sá nefnd skjöl og kannaðist við að hafa ritað á þau nafn Ingu Jennýjar nema á dómskjal nr. 122, þar sem nafn hennar er einungis vélritað. Ákærði kvaðst ekki muna, hvort hann hefði afhent skjal þetta í bankanum. Vitnið kvaðst ekki kannast við skjal þetta. Ákærði kvaðst hafa haft heimild vitnisins til þess að undirrita framangreind þrjú skjöl og vísaði til framburðar síns um það.

Samprófun bar ekki árangur, og hélt hvort fast við framburð sinn.

Verjandi ákærða spurði vitnið, hvort það hefði eignast antik-húsgögn á árunum 1973 og 1974. Sagðist það hafa keypt einn ruggustól af ákærða, en ekki annað.

Vitnið kveðst hafa farið úr vistinni hjá ákærða aðallega vegna heilsuleysis, en í og með vegna þess, að ákærði vildi ekki greiða því kauphækkun, og sagði, að hann teldi það ekki eiga rétt á henni.

Skattayfirvöld áætluðu skatt á vitnið á þessu tímabili vegna innflutnings á húsgögnum, en það kveðst ekki muna upphæðina. Skattur þessi var felldur niður. Kunningi vitnisins, Sverrir Meyvantsson, fór til skattstjóra og ræddi við hann. Vitnið kvað skattinn hafa verið felldan niður, þegar skattstjóri fór að athuga skattframtöl þess og ákærða Björns, að það minnir 3 ár aftur í tímann.

Ákærði spurði vitnið, hvort það minntist þess ekki að hafa fengið tilkynningu frá gjaldeyrisyfirvöldum um það, að það hefði fengið gjaldeyrisleyfi fyrir húsgögnum, og afhent honum tilkynninguna. Vitnið kvaðst ekki minnst þess.

Ákærði sýndi í dóminum tilkynningu til vitnisins frá Eimskipa-félagi Íslands (ljósrit). Spurði ákærði, hvort vitnið hefði fengið

tilkynningu frá yfirvöldum eða öðrum aðiljum um innflutning á húsgögnum.

Minnir vitnið, að það hafi verið í þremur tilvikum. Það hringdi í ákærða, og sendi hann eftir tilkynningunum.

Samprófun reyndist árangurslaus.

Vitnið Hólmfríður Snæbjörnsdóttir var samprófuð við vitnið Ingu Jennýju.

Var lesið úr framburði vitnisins Ingu Jennýjar um viðskipti hennar og samskiptin við Hólmfríði að því er framangreindar gjaldeyrisumsóknir varðar og innflutning húsgagna í því sambandi. Kveðst vitnið halda fast við framburð sinn. Var og lesið upp úr framburði vitnisins Hólmfríðar Snæbjörnsdóttur það, er vitnið varðar, og kvaðst það staðfesta framangreindan framburð í öllum atriðum.

Fór fram samprófun um það, er á milli ber í framburðum vitnanna.

Vitnið Inga Jenný óskaði ekki að taka neitt sérstakt fram varðandi framburð vitnisins Hólmfríðar og kvaðst vísa í framburð sinn.

Vitnið Hólmfríður kvaðst halda fast við framburð sinn um, að vitnið Inga Jenný hefði undirritað umsókn um gjaldeyri til húsgagnakaupa. Vitnið Inga Jenný kveður þetta hafa verið löngu áður og á meðan vitnið Hólmfríður bjó við Bræðraborgarstíg og vísaði til framburðar síns um þetta atriði.

Vitnið Pétur Jónsson bifreiðarstjóri, Álfheimum 40, mætti í dómi 21. maí sl. Vitnið hefur skýrt frá því, að þau Inga Jenný Þorsteinsdóttir hafi búið saman á árunum 1971—1974, síðast að Álftamýri 40 hér í borg. Inga Jenný vann hjá þeim hjónum Birni Vilmundarsyni og Hólmfríði Snæbjörnsdóttur á þessum tíma við heimilisstörf. Vitnið kveður Ingu Jennýju hafa haft mikinn áhuga á gömlum eða antikhúsgögnum. Eftir að hún fór að vinna hjá þeim Birni og Hólmfríði, kveður vitnið hana hafa farið að skýra minna frá ýmsu, er hana snerti.

Vitnið ók Ingu Jennýju oft heim til þeirra Björns og Hólmfríðar að Ægisíðu 94. Vitnið minnst þess, að í eitt skipti árið 1973, er það ók henni þangað, það hún það að fara aftur heim til þeirra, er þau voru komin að Ægisíðu 94, til að ná í gjaldeyrisumsókn eða gjaldeyrisbréf, sem hún þyrfti að láta Björn fá. Sneri vitnið við og sótti bréfið. Inga Jenný sagði vitninu, að hún þyrfti að afhenda Birni gjaldeyrisbréfið, þar sem hann væri að fara til útlanda til að kaupa húsgögn fyrir hana og Hólmfríði.

Vitnið kvaðst minnst þess, að Inga Jenný hefði fengið antik-húsgögn inn á sitt heimili, á meðan sambúð þeirra stóð. Man vitnið, að hún fékk ruggustól, sófa og sófaborð.

Vitnið kveður Ingu Jennýju hafa verið í einhverju húsgagna-braski, á meðan sambúð þeirra stóð. Nefnir vitnið í því sambandi, að það hafi flutt húsgögn í a. m. k. tvö skipti fyrir hana frá húsi við Bræðraborgarstíg, þar sem þau bjuggu áður, að Vesturgötu 3. Voru þetta ruggustólar og borð. Vitnið veit ekki, hvort Inga Jenný var að selja þessi húsgögn, en hún talaði við fatlaðan mann, sem var í búðinni.

Vitnið kveður Ingu Jennýju ekki hafa unnið neitt annað en að hússtörfum hjá Birni og Hólmfríði, og veit það ekki, hvað hún fékk greitt í laun.

Vitnið segir, að þær Hólmfríður og Inga Jenný hafi orðað það við sig að selja fyrir sig húsgögn úti á landi, en vitnið ók þangað á vöruflutningabíl. Vitnið taldi öll tormeðki á því, og varð ekki af því.

Aðspurt af verjanda skýrði vitnið frá því, að það hefði orðið vart við það, að Inga Jenný hefði haft mikinn áhuga á antikhúsgögnum.

Að ósk saksóknara var eftirfarandi spurning lögð fyrir vitnið: „Er vitninu kunnugt um, að Inga Jenný Þorsteinsdóttir hafi veitt Birni Vilmundarsyni, þrisvar sinnum á árinu 1973 og einu sinni á árinu 1974 umboð til þess að sækja um gjaldeyri til innflutnings á húsgögnum?“

Svar vitnisins var á þessa leið: „Nei, mér var ókunnugt um það“.

Þá spurði verjandi ákærða, hvort vitnið hefði rekist á Ingu Jennýju á síðari árum. Sagðist vitnið hafa hitt hana á dansleik á þessu ári og farið með henni heim til hennar ásamt Svanbjörgu Hróbjartsdóttur, Laugarnesvegi 43. Þegar þangað kom, sagði hún við vitnið, að ef það stæði ekki með sér í þessu máli, skyldi það fá að vita, hvar Davíð keypti ölið. Vitnið vissi ekki, hvað Inga Jenný átti við. Svanbjörg, sem með þeim var, fór inn í stofuna, og brast þá Inga Jenný í grát. Sagðist hún hafa svarið fyrir rétti, en nefndi ekki nánar, um hvað væri að ræða. Gæti það kostað sig 3—4 mánaða fangelsi, ef vitnið stæði ekki með sér í þessu mublumáli. Síðan var ekki rætt meira um þetta. Inga Jenný var undir áhrifum áfengis framangreint sinn, að sögn vitnisins, en Svanbjörg var alsgáð.

Vitnið kvað enga óvild vera á milli þess og Ingu Jennýjar.

Þegar vitnið hafði verið kvatt fyrir dóm í máli þessu, hringdi það föstudaginn 18. maí til Ingu Jennýjar og spurði hana, hvað hún væri að blanda því í þetta mál. Hún gaf loðin svör, en sagðist ekkert vera að blanda vitninu í málið. Vitnið sagði henni, að hún væri einmitt að því, en hún neitaði því og sagði, að það væri frekar vitnið sjálft, þar sem það hefði viðurkennt fyrir Hólmfríði Snæbjörnsdóttur að hafa ekið húsgögnum frá Bræðraborgarstíg að Vesturgötu að beiðni hennar. Inga Jenný neitaði að hafa verið með vitninu í bifreiðinni framangreint sinn og tal- að við fatlaðan mann.

Vitnið kvað Hólmfríði Snæbjörnsdóttur hafa hringt til þess á Breiðdalsvík í janúar sl. og spurt það, hvort það hefði ekið húsgögnum frá Bræðraborgarstíg að Vesturgötu. Vitnið svaraði því játandi og sagðist vel muna eftir að hafa gert það í tvö skipti að beiðni Ingu Jennýjar.

Vitnin Inga Jenný og Pétur Jónsson voru samprófuð, og var framburður Péturs Jónssonar lesinn í heyrandu hljóði.

Vitnið Inga Jenný kvað framburð vitnisins Péturs vera að mestu uppspuna og rugl. Hið eina, sem væri rétt í framburðinum, væri það, að vitnið Pétur hefði einu sinni ekið fyrir það 2—3 stóllum, sem vitnið vissi ekki, hver átti, frá Bræðraborgarstíg 26 að Vesturgötu 3. Þá kannast vitnið við, að vitnið Pétur hafi komið heim til þess einu sinni á þessu ári, en það, sem hann segi um það, er þar gerðist, sé meira eða minna úr lagi fært. Vitnið kveður Pétur hafa hringt til sín fimmtudaginn 17. maí sl.

Samræmi náðist ekki í framburðum vitnanna, og var frekari samprófun þýðingarlaus.

Vitnið Pétur Jónsson vann eið að framburði sínum.

Vitnið Svanbjörg Hróbjartsdóttir húsmóðir, Laugarnesvegi 43, hefur mætt í dómi.

Vitnið kveður Pétur Jónsson, Álfheimum 40, vera kunningja sinn. Vitnið kannast við Ingu Jennýju Þorsteinsdóttur.

Vitnið kveðst hafa verið á dansleik í Lindarbæ með Pétri Jóns- syni í marsmánuði á þessu ári. Kom Inga Jenný að borðinu til þeirra og fór að tala við Pétur. Inga Jenný var eitthvað með áfengisáhrifum. Hún bauð vitninu og Pétri heim til sín eftir dansleikinn, og fóru þau með henni þangað.

Vitnið kveður þau Pétur og Ingu Jennýju hafa farið eitthvað að deila, er heim til hennar kom. Man vitnið, að Inga Jenný sagði við Pétur eitthvað á þá leið, að ef hann ekki stæði með sér í mál- inu, skyldi hann fá að vita, hvar Davíð keypti ölið. Vitnið kveðst

ekki hafa kært sig um að hlusta á orðaskipti þeirra Péturs og Ingu Jennýjar, enda taldi það, að það væri sér óviðkomandi, sem þau voru að ræða um. Fór vitnið inn í annað herbergi og vissi ekki frekar um viðræður þeirra. Inga Jenný var æst og eitthvað miður sín, að sögn vitnisins.

Vitnið kveðst hafa spurt Pétur Jónsson um það daginn eftir, um hvað þau Inga Jenný hefðu verið að ræða nóttina áður. Sagði hann, að það væri út af gömlu máli og eitthvað í sambandi við mublur.

Gunnar Jóhannsson, Hátúni 12 hér í borg, eigandi Antikbúðarinnar, lést á þessu ári. Var hann aldrei yfirheyrður í máli þessu, þar eð talið var þýðingarlaust að reyna það vegna heilsubrests hans.

Í bréfi Gylfa Thorlacius héraðsdómslögmanns, dagsettu 8. apríl 1976, til ríkisskattstjóra segir á þessa leið um heilsufar Gunnars:

„Eins og fram mun koma í vottorði Páls Sigurðssonar, læknis, varðandi heilsu Gunnars, þá hefur hann verið sjúklingur langtímum saman og er sem stendur lítt eða ekkert hægt að ræða við hann, og mjög takmarkað hvað hægt er að taka mark á svörum hans við spurningum“.

Vottorð Páls Sigurðssonar læknis um Gunnar Jóhannsson er ódagsett, en móttekið í skrifstofu ríkisskattstjóra skv. áritun hinn 21. apríl 1976. Segir í vottorðinu á þessa leið:

„Viðvíkjandi Gunnari Jóhannssyni, fæddur 9. 2. 1922, vistmaður á Vinnu- og dvalarheimili Sjálfsbjargar, Hátúni 12, Reykjavík.

Samkvæmt beiðni þá eru gefnar eftirfarandi upplýsingar um ofan nefndan mann:

Gunnar Jóhannsson hefur haft vaxandi vöðvarýrnun frá unglingsárum (*dystrophia musculorum progressiva*) og hefur nú um mörg undanfarin ár verið algjörlega lamaður á öllum útlimum og hálsi.

Þar að auki haft hjartasjúkdóm og háan blóðþrýsting síðan 1969 og hefur oftár en einu sinni fengið heilablæðingu.

Maðurinn hefur margsinnis legið á sjúkrahúsum vegna sjúkdóma sinna, en dvalist að staðaldri á Vinnu- og dvalarheimili Sjálfsbjargar síðan 7. 7. 1973 og dvelur þar nú.

Ástand hans er nú þannig, að hann er algjörlega lamaður, getur ekki borðað sjálfur og á mjög erfitt með að renna niður mat. Hann á einnig mjög erfitt með mál og getur aðeins hvíslað.

Síðan hann fékk heilablæðingu hefur borið á því, að hann

væri ekki algjörlega áttáður á stað og stund og einkum nú síðustu mánuði áberandi, að hann er ekki alveg raunhæfur.

Ég tel, að ástand hans sé þannig, að ekki sé réttlætánlegt að leggja á hann neina yfirheyrslu fyrir dómi og þó slík yfirheyrsla færi fram, er vafasamt að treysta því, samanber það, sem áður er sagt, að hann fylgist fyllilega með því, sem er rætt um, eða svari spurningum þannig, að svörum hans megi treysta“.

Í öðru bréfi Gylfa Thorlacius héraðsdómslögmanns til ríkisskattstjóra, dags. 13. október 1976, segir á þessa leið m. a.:

„Vísu til bréfs yðar, dags. 30. sept. s.l., til Gunnars Jóhannssonar, Hátúni 12, Reykjavík, og skýrslu rannsóknadeildar ríkisskattstjóra um athugun á skattframtölum hans gjaldárin 1972, 1973, 1974 og 1975 og 1976, bókhaldi hans vegna rekstraráranna 1971, 1972, 1973, 1974 og 1975 og söluskattsskýrslum sömu rekstrarára. Sonur Gunnars, Hjörtur Gunnarsson, Leirubakka 18, Reykjavík, hefur kynnt sér skýrsluna og reynt að kynna föður sínum efni hennar, en árangurslaust, og vísast til ástæðna þar um til vottorðs Páls Sigurðssonar, lækni, en vottorð hans er fylgiskjal nr. 21 með fyrrgreindri skýrslu. Þá hef ég einnig í dag rætt við Pál Sigurðsson, lækni, og hann tjáði mér, að ástand Gunnars væri enn óbreytt og tilgangslaust með öllu væri að reyna að kynna honum skýrsluna. Vegna þessa er ekki hægt að svo stöddu að taka afstöðu til efnisþátta málsins. Hins vegar óskar Hjörtur, sonur Gunnars, eftir því, að fram komi, að hann dragi mjög í efa, að vörur þær, sem fluttar eru inn með Reykjafossi 27. nóv. 1974 og með Tungufossi 13. apríl 1975, fylgiskj. nr. 10 og 11 með skýrslu rannsóknadeildar ríkisskattstjóra, séu á vegum föður hans, Gunnars Jóhannssonar“.

Vitnið Hjörtur Þór Gunnarsson trésmiður, Leirubakka 18 hér í borg, sonur Gunnars heitins Jóhannssonar, mætti í dómi 26. janúar 1977. Vitnið kveðst hafa hafið afskipti af rekstri verslunarinnar Antikhúsgagna, þegar veikindi föður þess voru orðin það mikil, að hann gat ekki stundað atvinnurekstur sinn sjálfur. Hafi það verið líklega í júní 1974, en snemma á því ári var hann hættur að geta ekið bifreið sinni sjálfur vegna lömunar, og ók vitnið honum þá til og frá vinnu. Vitnið kveður engan í raun og veru hafa beðið sig að sjá um reksturinn, heldur hafi þetta lent á því. Voru afskipti þess helst í því fólgin að taka við sölulaunum og sjá um að leggja þau inn á banka og greiða húsaleigu, rafmagn, hita og símakostnað.

Vitnið kveður allar vörur í versluninni hafa verið í umboðs-

sölu og hafi Björn Vilmundarson átt meiri hluta þeirra. Að því er vitnið best veit, útvegaði Björn föður þess mestan hluta varanna, sem voru í versluninni, og telur vitnið, að það hafi byrjað árið 1971 eða 1972, án þess að það geti fullyrt um það. Auk þess kom fólk utan úr bæ með einn og einn hlut.

Vitnið kveðst vera alveg öruggt um, að þeir, sem önnuðust rekstur verslunarinnar, stóðu ekki í beinum innflutningi, enda hafi faðir þess ekkert fjármagn haft til þess. Vitnið var spurt um, hvort því væri kunnugt um, að hann hefði haft slíkt í hyggju með aðstoð Björns Vilmundarsonar. Vitnið sagði, að þeir synir Gunnars hefðu einhvern tíma haft á orði við hann, af hverju hann færi ekki út í það að flytja sjálfur inn. Hann hefði svarað því til, að hann hefði hvorki heilsu, fjármagn sé sambönd til að standa í því, enda þyrfti hann í raun og veru ekki á því að halda, þar sem Björn Vilmundarson útvegaði honum vörur og greiddi honum umboðslaun vegna sölu þeirra.

Vitninu voru kynntar aðflutningsskýrslur á dskj. 69 og 74, þar sem verslunin Antikhúsgögn er talin innflytjandi á antik-húsgögnum, í hvort skipti að fob verði 5.000 danskar krónur. Vitnið kvaðst ekki vita til þess, að verslunin hefði staðið að innflutningi þessum, og telja áreiðanlegt, að hann sé á vegum Björns Vilmundarsonar.

Vitnið tók fram, að það minntist þess, að einhvern tíma hafi komið bréf frá töllyfirvöldum eða skipaafgreiðslu og hafi Hrafnhildur Guðmundsdóttir, afgreiðslustúlka í versluninni, afhent Birni Vilmundarsyni bréfið, en efni þess veit vitnið ekki.

Vitnið kveður Björn Vilmundarson hafa séð um gerð söluskattsskýrslna og söluskattsskil frá því það hóf afskipti af rekstrinum. Björn sendi Hrafnhildi Guðmundsdóttur með skýrslurnar til tollstjóra, þar sem hún undirritaði þær og greiddi með ávísun frá Birni. Hún afhenti Birni afrit af skýrslunum með greiðslustimpli, en það fékk ekki þessar skýrslur í hendur og sá þær aldrei, áður en rannsókn máls þessa hófst. Að tilmælum skatt-rannsóknarstjóra kveðst vitnið hafa safnað saman öllum þeim gögnum, er vörðuðu verslunina og það fann í fórum föður þess. Telur vitnið líklegt, að það hafi þá séð skýrsluna fyrst.

Vitnið var spurt, hvaða gögn hefðu verið lögð til grundvallar við gerð söluskattsskýrslna. Það skýrði svo frá, að næstum eingöngu hefði verið selt fyrir Björn, eftir að það hóf afskipti af rekstrinum, og Björn hafi gert söluskattsskýrslurnar eftir því, sem selt var. Vitninu er ekki kunnugt um, hvort Björn hafi gert

söluskattsskýrslur fyrir föður þess, áður en það hóf afskipti af rekstrinum, en gerir ráð fyrir því, þótt það geti ekki fullyrt um það.

Björn Vilmundarson sá um að gera skattframtöl og semja rekstraryfirlit, sem fylgdu framtölunum fyrir gjaldárin 1974 og 1975, að því er vitnið best veit. Afhenti vitnið honum þau gögn, er það hafði undir höndum, að beiðni föður þess. Björn sendi skattskýrslu fyrir gjaldárið 1975 í verslunina ásamt einhverjum gögnum. Undirritaði vitnið hana fyrir hönd föður þess og sendi hana að því búnu.

Vitnið var spurt um það, hvort því væri kunnugt um, af hvaða ástæðu skattframtali fyrir árið 1976 hefði ekki verið skilað. Vitnið sagðist hafa snúið sér til Björns Vilmundarsonar eins og áður með gerð framtalsins. Hann hafi beðist undan að gera framtalið, enda hafi þá rannsókn verið hafin á rekstri verslunarinnar og hann ekki viljað hafa frekari afskipti af þessum gögnum. Vitnið sneri sér þá til lögmanns föður þess, og sneri hann sér til endurskoðunarskrifstofu Þorgeirs Sigurðssonar. Starfsmenn þar treystu sér ekki til að ganga frá framtali eða efnahags- og rekstrarreikningi vegna ófullnægjandi gagna, enda lá ekki ljóst fyrir, hver salan var rekstrarárið 1975.

Vitnið var spurt um sölukerfi það, sem farið hefði verið eftir. Það kvað Björn hafa komið með vörurnar í búðina. Hann hefði haft lykil að búðinni og því getað komið með þær hvenær sem var. Hann hefði tekið vörurnar upp og merkt með verðmiða. Vörurnar hafi verið seldar fyrir hann gegn ákveðinni þóknun, sem var 10% af heildarútsöluverði, þegar það hóf afskipti af rekstrinum. Vitnið kveðst hafa komist fljótlega að því, að þessi þóknun var ekki nægileg til að standa undir rekstrinum. Fór það því til föður þess og leitaði ráða hjá honum. Það spurði hann m. a., hvort hann vildi ekki hætta rekstrinum. Hann vildi það ekki í þeirri von, að hann gæti hafið þar störf á ný. Niðurstaðan varð sú, að það hafði samband við Björn og fór fram á 20% sölu-laun. Varð samkomulag um 15%.

Vitnið kveðst ekki geta sagt um, hvernig samkomulag hafi verið milli Björns og föður þess, áður en það kom til sögunnar. Þegar vara hafði selst, var verðmiðinn tekinn af henni og haldið til haga. Björn hringdi öðru hverju og spurðist fyrir um, hvort eitthvað hefði selst af hans munum. Ef svo var, kom hann venjulega samdægurs og gerði upp við Hrafnhildi. Tók hann peningana og gaf henni ávísun fyrir sölu-launum, sem Hrafnhildur af-

henti síðan vitninu. Vitnið lagði andvirði ávísunarinnar inn á giróreikning 1086 við Útvegsbanka Íslands. Ekki voru þó öll sölulaun lögð inn á þennan reikning, þar sem það greiddi ýmis persónuleg útgjöld föður þess og laun Hrafnhildar beint.

Vitnið kvað númer hafa verið á hverjum hlut auk verðmiðans, og hafði það einhverja þýðingu fyrir Björn, en aldrei kveðst það hafa spurt hann um, hvað númerin táknuðu. Taldi vitnið, að um væri að ræða eitthvert kontrol á vörum þeim, sem hann átti. Þetta númerakerfi gildi einungis um vörur Björns og var komið á, þegar afskipti vitnisins hófust af versluninni. Kerfi þetta hafði enga þýðingu fyrir verslunina.

Húsgögnin voru seld í versluninni ýmist gegn staðgreiðslu eða með afborgunarkjörum. Var þá einn þriðji til helmingur greiddur út, en afgangurinn með víxlum, oftast til 6 mánaða. Væri um aðra greiðsluskilmála að ræða, var haft samband við Björn, þegar um stærri hluti var að ræða.

Björn tók víxlana, um leið og hann greiddi sölulaunin. Víxlarnir voru samþykktir af kaupendum, en óútgefnir. Björn útvegaði víxleyðublöð þau, sem notuð voru í versluninni.

Vitnið veit ekki til, að skriflegir kaupsamningar hefðu verið gerðir, eftir að það hóf afskipti af rekstri verslunarinnar.

Vitnið kveður Björn hafa þekkt einhvern mann að nafni Jóhann, sem gerði við húsgögn fyrir hann. Sumir hlutirnir voru nýbólstraðir, en ekki veit vitnið, hver gerði það. Aðrir hlutir þörfnuðust lítillar eða engar viðgerðar og voru seldir í því ásigkomulagi, sem þeir voru í. Þá kom fyrir, að afsláttur var veittur í samráði við Björn. Björn sá um að flytja vörurnar í verslunina, koma þeim fyrir, þrifa þær og verðleggja. Vörurnar komu alltaf í sendibífrið, sem hann hafði fengið frá sendibílastöð utan úr bæ. Kom sumt beint frá skipaafgreiðslu, en annað kom viðgert. Björn hafði geymslu til umráða í bakhúsi við Vesturgötu 3, þar sem hann geymdi húsgögn.

Vitnið kveður Björn Vilmundarson hafa séð um að auglýsa fyrir verslunina og hafi hann greitt auglýsingakostnaðinn.

Vitnið var spurt, hvers vegna rekstri verslunarinnar hefði verið hætt. Það sagði, að þegar rannsókn hefði hafist hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra, hefði Björn hætt að útvega muni í verslunina og þar með hefði enginn grundvöllur verið lengur fyrir áframhaldandi rekstri hennar.

Vitnið kom aftur fyrir dóm 15. september 1977. Var fyrri framburður þess lesinn í heyranda hljóði, og kvaðst það staðfesta hann.

Vitninu var sýnd umsókn, dagsett 4. nóvember 1974, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til greiðslu á húsgögnum með stimplinum Antikhúsgögn og nafnrituninni Gunnar Jóhannsson, Vesturgötu 3, R. (dskj. 125).

Vitnið kvað þetta ekki vera undirskrift föður þess, hann hefði aldrei skrifað svona. Vitnið kvaðst ekki geta sagt um, hver hefði undirritað skjalið. Vitnið kveðst halda, að faðir þess hafi verið kominn alveg í rúmið 4. nóvember 1974, er skjalið var undirritað, og minnir það, að hann hafi þá verið orðinn ófær um að skrifa.

Umsókn, dagsett 29. apríl 1975, til Landsbanka Íslands fyrir 5.000 dönskum krónum til greiðslu á húsgögnum var og sýnd vitninu, en undir umsókn þessari er stimpillinn Antikhúsgögn og stafirnir Bj (dskj. 126).

Vitnið var spurt um, hvort það kannaðist við undirskriftina undir skjalinu, og kvað það þetta vera undirskrift Björns Vilmondarsonar. Vitnið kvaðst ekki vita til þess, að faðir þess hefði gefið Birni skriflegt eða munnlegt umboð til að nota nafn hans eða skuldbinda versluninna. Vitnið kvaðst sjálft aldrei hafa gefið Birni slíkt umboð og hann hafi aldrei nefnt það við sig, að hann væri að flytja inn á vegum verslunarinnar.

Lesið var fyrir vitnið úr framburði ákærða Björns og það spurt, hvað það vildi segja um svar Björns varðandi framangreinda umsókn og innflutninng. Vitnið kvaðst ekki vita það. Ef hann segðist vera að flytja inn fyrir verslunina, hvers vegna væri hann þá að greiða henni ákveðinn hundraðs hluta í sölulaun? Það skilji ekkert í mannum að segja þetta.

Í skýrslu hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra greinir Hjörtur Gunnarsson frá því, að ákærði Björn, sem hafi haft til umráða lykla að versluninni Antikhúsgögnum og geymsluhúsnæði í bakhúsi við verslunina, hafi skilað lyklunum nokkru eftir að rannsókn máls þessa hófst. Ákærði hafi eingöngu haft þessa lykla til að geta komið með húsgögn í verslunina á lokunartíma hennar. Ákærði sé hvorki eignar- né rekstraraðili að versluninni, svo að vitninu sé kunnugt um. Hins vegar hafi eingöngu verið unnt að starfrækja verslunina, a. m. k. frá haustinu 1974, vegna þess, að ákærði útvegaði henni húsgögn til sölu.

Vitnið Hrafnhildur Guðmundsdóttir, Austurbrún 6 hér í borg, var yfirheyrt í dómi 27. janúar 1977. Vitnið kveðst hafa hafið störf í versluninni Antikhúsgögnum um áramótin 1973—1974. Var vitnið að hjálpa Gunnari Jóhannssyni vegna sjúkleika hans. Vitnið annaðist afgreiðslustörf í versluninni og hafði í laun 150 kr.

á tímann. Gunnar greiddi sjálfur vitninu launin, en síðan Hjörtur, sonur hans, fyrir hönd hans, eftir að Gunnar hætti afskiptum af rekstrinum. Fyrsta árið, sem vitnið vann í versluninni, var hún opin frá kl. 1000—1800, en síðari tvö árin frá kl. 1200—1800. Á meðan vitnið var viðloðandi við verslunina, starfaði Gunnar þar einungis auk þess.

Vitnið kveður verslunina sjálfa ekki hafa haft á hendi innflutning húsgagna og segir ekkert dæmi til slíks. Þegar seldir voru munir í versluninni í umboðssölu, voru oftast tekin 10% í sölulaun, en stundum 20%. Þegar munir voru teknir í sölu, voru þeir færðir í stílabók, sem vitnið veit ekki, hvar er niður komin. Munir frá einum aðilja, sem verslunin seldi aðallega fyrir, voru þó ekki færðir þar. Heyrði það frekar til undantekninga, að vörur kæmu frá öðrum. Vitnið hafði ekkert bókhald með höndum og veit ekki til þess, að neitt bókhald hafi verið fært fyrir verslunina. Þegar vörur voru seldar fyrir þennan eina aðilja, sem vitnið minntist á, þ. e. Björn Vilmundarson, voru tekin 10% sölulaun af heildarútsöluverði muna, en ella 20%. Vitnið kveður viðskiptin við Björn hafa farið þannig fram, að hann hafi komið með vörur í verslunina. Þegar vitnið hafði selt þær, hafði það samband við Björn eða hann við það og lét hann vita um söluna. Kom hann þá venjulega samdægurs, veitti viðtöku söluandvirðinu og greiddi versluninni sölulaun. Munir þeir, sem Björn kom með í verslunina, voru auðkenndir með merkimiðum, er á var skráð númer og verð vörunnar. Munir annarra, er verslunin seldi fyrir, voru hins vegar ekki merktir.

Vitnið kveður Gunnar Jóhannsson hafa veitt sölulaunum mótöku og síðan Hjört, son hans, er Gunnar gat ekki lengur verið í versluninni, og lagði hann það inn á reikning nr. 1086 við Útvegsbanka Íslands.

Þegar selt var gegn staðgreiðslu, var ætíð veittur 10% afsláttur, en þegar selt var með afborgunarskilmálum, var 1/3 hluti greiddur út í peningum, en afgangurinn á víxlum til 6 mánaða, vaxtalaust. Þegar hlutur var seldur með afborgunum, var stundum gerður kaupsamningur, en stundum ekki. Var samningurinn gerður í tvíriti. Fékk kaupandinn annað eintakið og Björn Vilmundarson hitt, ef hann átti vöruna. Kaupsamningsform var einungis notað, þegar um vörur Björns var að ræða. Hafði Gunnar látið útbúa kaupsamningseyðublöð, á meðan verslunin var til húsa í Síðumúla 14. Kaupsamningsformið var einkum notað, þegar um stærri viðskipti var að ræða, og að beiðni Björns voru

alltaf jafnframt samþykktir víxlar fyrir eftirstöðvum kaupverðsins. Ekkert afrit var eftir af kaupsamningi í versluninni, þegar afrit hafði verið afhent Birni. Björn veitti og viðtöku víxlum þeim, sem kaupendur höfðu samþykkt vegna kaupa á vörum frá honum. Sama fyrirkomulag var í versluninni að því er varðaði aðra, sem áttu þar muni í umboðssölu. Björn fékk einungis í hendur víxla, sem voru samþykktir vegna sölu á hans eigin munum. Vitnið kveður eiginlega allt í versluninni hafa verið selt fyrir Björn, aðeins einn og einn hlutur fyrir aðra.

Miðum þeim, sem voru á húsgögnum Björns, var haldið til haga, og tók hann þá, um leið og hann gerði upp. Vitnið veit ekki, hvað hann gerði við þessa miða. Þegar Björn hafði fengið afhenta merkimiðana, peningana, víxlana og kaupsamningana, um leið og hann gerði upp, lágu engar upplýsingar fyrir um sölu í versluninni.

Vitnið kveður ekkert hafa verið skráð um dagsölu í versluninni, einungis verið tekið á móti sölulaunum.

Vitnið var spurt um, við hvað hefði verið stuðst, þegar söluskattsskýrslur voru gerðar. Vitnið kvað Björn hafa séð um að gera skýrslurnar. Hann bað vitnið ekki um upplýsingar um söluna í versluninni, þegar hann gerði þær. Fór hann með skýrslurnar heim til sín og kom með þær útfylltar. Bað hann síðan vitnið að fara með þær og borga þær. Lét hann vitnið alltaf hafa ávísun til að greiða með söluskattinn, a. m. k. man vitnið ekki betur. Þessi háttur var hafður á allan tímann, á meðan vitnið vann í versluninni. Vitnið kveðst ekki vita um, hvort andvirði vara, sem seldar voru fyrir aðra en Björn, séu inni í heildarsölu, sem getið er um á söluskattsskýrslu. Vitnið skýrði Birni aldrei frá sölu í versluninni fyrir aðra, og það telur, að hann hafi ekki fylgst með því. Björn hafi vitað vel um sölu fyrir aðra og verið mjög illa við, að það væri gert.

Vitnið kveður Björn hafa látið flytja muni í verslunina. Hafi venjulega komið með þá tveir menn af sendibílastöð og borið þá þangað inn. Vitnið vissi ekki, hvaðan munirnir komu. Þeir voru stundum í umbúðum, en ekki alltaf. Vitnið kveður sumar vörurnar hafa verið seldar eins og þær komu, en sumar hafi verið gert við og Björn séð um það. Verslunin hafði sjálf aldrei frumkvæði að því að láta gera við vörur.

Þegar það kom fyrir, að kaupandi kvartaði vegna galla á vörum, var reynt að láta gera við þær eða gefa afslátt á kaupverði, og vildi fólk það frekar. Var áður haft samband við Björn, og

tók hann ákvörðun um, hvað gera skyldi. Væri um viðgerð að ræða, sá Björn um hana, en ekki verslunin.

Vitnið kveðst ekki vita fyrir víst, hver gerði ársreikning fyrir Gunnar Jóhannsson, en hafa heyrt, að það hafi verið Björn Vilmundarson.

Í skýrslu hjá rannsóknadeild ríkisskattstjóra hinn 22. mars 1976 greinir vitnið frá því, að það hafi ekki útfyllt þær söluskattsskýrslur, sem það hafi undirritað og skilað greiðslu fyrir á árunum 1974 og 1975. Ákærði, Björn Vilmundarson, hafi fyllt út söluskattsskýrslur þær, er það undirritaði, og hafi ákærði gert það eftir því, sem það sagði honum eftir minni. Engar skráðar upplýsingar um sölu verslunarinnar hafi legið fyrir. Það kveðst hafa greitt söluskatt skv. skýrslunum ýmist með peningum, sem það fékk hjá ákærða eða Hirti Gunnarssyni.

Vitnið Páll Einarsson húsvörður, Hátúni 12, kveðst hafa þekkt Gunnar heitinn Jóhannsson, er rak Antikbúðina. Vitnið skýrði frá því, að þrátt fyrir lömun hefði Gunnar heitinn verið andlega heill. Vitnið minnst þess, að það kom sumarið 1975 í Antikbúðina til að kaupa spegil, og var Gunnar sjálfur við afgreiðslu í versluninni. Vitnið kynntist Gunnari á áratugnum 1950—1960, og hittust þeir af og til upp frá því. Þeir bjuggu m. a. um 2 ára skeið í sama húsi.

Með bréfi samgönguráðuneytisins, dags. 12. nóvember 1976, var ákærða Birni að eigin ósk veitt lausn frá starfi forstjóra Ferðaskrifstofu ríkisins um stundarsakir, meðan rannsókn stæði vegna meintrar aðildar hans að meintum brotum verslunarinnar Antikhúsgagna og þar til niðurstaða lægi fyrir í málinu. Ákærða var endanlega veitt lausn frá starfinu með bréfi nefnds ráðuneytis, dags. 13. júlí 1978, frá 1. ágúst það ár skv. 2. mgr. 8. gr. laga nr. 38/1954 um réttindi og skyldur opinberra starfsmanna og með tilliti til sakamálsrannsóknar og málshöfðunar á hendur honum.

Niðurstöður.

Pálína Jónsdóttir.

Ákærði, Björn Vilmundarson, hefur haldið því fram, að Pálína Jónsdóttir, tengdamóðir hans, hafi verið innflytjandi antikhúsgagna þeirra, er að framan greinir. Hann hafi aðstoðað hana við innflutninginn og haft fulla heimild frá henni eða umboð til að rita nafn hennar undir gjaldeyrisumsóknir, dags. 2. maí 1973 og

11. október 1971 til Landsbanka Íslands og 27. september 1972, til Útvegsbanka Íslands vegna innkaupa á húsgögnum.

Pálína hefur staðfest, að ákærði hafi haft heimild frá sér til þessa erindisrekstrar fyrir hana og að rita nafn hennar undir umsóknirnar. Hún hafi fjármagnað kaupin í upphafi og fengið sjálf nokkuð af húsgögnunum, en ákærði og kona hans endurgreitt henni andvirði þeirra húsgagna, sem ákærði seldi.

Samkvæmt framansögðu verður að telja, að ákærði hafi haft leyfi frá Pálinu til að undirrita umsóknirnar með nafni hennar, og ber því að sýkna hann af ákærunni fyrir það atferli. Dómsrannsókn hófst í máli þessu hinn 17. maí 1976, og er sök því ekki fyrnd að því er varðar nafnritun ákærða á umsókn, dags. 11. október 1971, sbr. 2. tl. 81. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, ef um sök teldist hafa verið að ræða, en verjandi ákærða hefur haldið því fram, að um fyrningu sé að ræða.

Jón Torfi Snæbjörnsson.

Ákærði Björn hefur haldið því fram, að vitnið Jón Torfi Snæbjörnsson, mágur hans, hafi verið innflytjandi þeirra húsgagna, er á aðflutningsskýrslum með nafni hans greinir. Hafi hann haft fullt umboð frá vitninu til að útfylla og rita nafn þess undir gjaldeyrisumsókn, dags. 11. apríl 1972, til Útvegsbanka Íslands vegna kaupa á húsgögnunum.

Vitnið Jón Torfi kveðst hafa staðið að framangreindum innflutningi. Hafi hann verið algerlega á þess vegum, en umboðsmaður þess, ákærði Björn, annast hann fyrir það. Ákærði hafi haft fullt leyfi til að undirrita fyrir það gjaldeyrisumsóknina vegna kaupa á húsgögnunum.

Samkvæmt framansögðu verður að telja, að ákærði hafi haft heimild til að undirrita gjaldeyrisumsóknina með nafni Jóns Torfa, og ber því að sýkna hann af ákærunni fyrir það atferli.

Inga Jenný Þorsteinsdóttir.

Undir gjaldeyrisumsókn í 6. tl. ákæru, dags. 28. maí 1973, sem ákærði kveðst hafa útbúið og notað í Útvegsbanka Íslands, er einungis vélritað nafn Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur, en nafnritun er ekki á umsókninni. Er því ekki um það að ræða, að ákærði hafi falsað nafnritun Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur undir skjal þetta, svo sem honum er gefið að sök í ákæru, og ber því að sýkna hann af ákærunni að því leyti.

Í 2. tl. ákæru er talað um umsókn fyrir 150 dollurum, en hið rétta er, að um 150 sterlingspund er að ræða, svo sem umsóknin ber með sér. Verjandi hefur reifað þessa skekkju í málsvörn og hún ekki komið að sök. Leiðir þessi skekkja því ekki til sýknu af þessu ákæruatriði.

Svo sem að framan er rakið, hefur ákærði viðurkennt að hafa útbúið gjaldeyrisumsóknir, dags. 10/10 1973, 9/6 1973 og 17/4 1974, og ritað nafn Ingu Jennýjar Þorsteinsdóttur undir þær. Umsóknin, dags. 10/10 1973, er til Landsbanka Íslands vegna kaupa á ferðagjaldeyri, en hinar til Útvegsbanka Íslands vegna kaupa á húsgögnum. Ákærði framvísaði umsóknum þessum í framangreindum bönkum og fékk þær afgreiddar. Notaði hann gjaldeyrinn til kaupa á húsgögnum, sem hann flutti inn. Ákærði telur sig hafa haft heimild Ingu Jennýjar til að nota nafn hennar með framangreindum hætti. Hafi hugmyndin verið sú, að þetta yrði sameiginlegur innflutningur Ingu Jennýjar og ákærða og konu hans, þótt reyndin yrði sú, að þetta varð innflutningur hans og konu hans. Inga Jenný hafi verið heimilismanneskja hjá þeim og fylgst að sjálfsgöðu með athöfnum þeirra. Framburður Hólmfríðar Snæbjörnsdóttur fer og í sömu átt um þetta og framburður ákærða.

Inga Jenný hefur hins vegar eindregið mótmælt þessu og staðhæft, að hún hafi aldrei leyft ákærða slíka notkun á nafni sínu og ekkert um það vitað fyrr en síðar. Hún neitar að hafa verið þátttakandi í þessum húsgagnainnflutningi ákærða.

Ákærði ritaði nafn Ingu Jennýjar undir framangreindar umsóknir án nokkurs fyrirvara um, að hann hefði heimild eða umboð frá henni til þess. Hlýtur það að leggja ákærða þá skyldu á herðar að sanna, að hann hafi haft slíka heimild. Inga Jenný starfaði á heimili ákærða og átti því að vera auðvelt fyrir hann að ná til hennar og fá hana sjálfa til að undirrita umsóknirnar, ef samþykki hennar var fyrir hendi. Svo sem aðflutningsskýrslur bera með sér, var um talsvert magn húsgagna að ræða, sem flutt var inn á nafni Ingu Jennýjar, en frásögn hennar af fjárhag sínum gefur ekki tilefni til að álíta, að hún gæti staðið í slíkum innflutningi, enda kveður ákærði, að hann og kona hans hafi lagt fram féð til gjaldeyriskaupanna. Ekki liggur heldur fyrir, svo óbyggjandi sé, að húsgagn það eða húsgögn, sem Inga Jenný keypti af ákærða, hafi verið úr umræddum sendingum.

Samkvæmt framansögðu og með tilvísan til annarrar háttsemi ákærða, sem að framan greinir, telst sannað, að hann hafi ritað

nafn Ingu Jennýjar undir margnefndar gjaldeyrisumsóknir án heimildar frá henni og því orðið sekur um skjalafals.

Gunnar Jóhannsson.

Ákærði hefur kannast við, eins og í framburði hans greinir, að hafa undirritað gjaldeyrisumsóknir, dags. 4/11 1974 og 29. apríl 1975, sem eru með stimpli verslunarinnar Antikhúsgagna. Á fyrrgreindu umsóknina er skráð nafn eiganda verslunarinnar Gunnars Jóhannssonar, en á þá síðargreindu stafirnir Bj. Báðum umsóknunum, sem eru vegna kaupa á húsgögnum, framvísaði ákærði í Landsbanka Íslands og fékk þær afgreiddar. Gjalddeyrinn notaði hann síðan til kaupa á antikhúsgögnum, sem flutt voru inn á nafni verslunarinnar.

Ákærði hefur haldið því fram, að hann hafi gert þetta að beiðni Gunnars Jóhannssonar, enda hafi verslunin verið aðili að þessum innflutningi. Þegar vörurnar hafi verið komnar til landsins, hafi Gunnar verið orðinn veikur og ákærði leyst þær út. Hann hafi flutt vörurnar í verslunina Antikhúsgögn og fengið greiddan útlagðan kostnað vegna þeirra. Um síðari sendinguna segir ákærði, að hann hafi gert grein fyrir þeim innflutningi á skattskýrslu sinni árið 1976 fyrir rekstrarárið 1975.

Gunnar Jóhannsson var aldrei hægt að yfirheyra vegna sjúkleika hans. Hjörtur, sonur Gunnars, er vann við rekstur verslunarinnar Antikhúsgagna, eftir að faðir hans hætti, en á þeim tíma, sem umræddur innflutningur fór fram, og Hrafnhildur Guðmundsdóttir, er starfaði þar við afgreiðslu, hafa skýrt frá því, að viðskipti ákærða við verslunina Antikhúsgögn hafi einungis verið fólgin í því, að verslunin hafi tekið húsgögn í umboðssölu af honum. Vita þau engin dæmi þess, að verslunin hafi tekið þátt í innflutningi húsgagna. Að sögn Hjartar nefndi ákærði það aldrei við hann, að hann væri að flytja inn á vegum verslunarinnar, og í viðtali hefði faðir þess sagt, er hann var spurður, hvers vegna hann færi ekki út í innflutning, að hann hefði hvorki heilsu, fjármagn né sambönd til að standa í slíku.

Aðferð sú, sem ákærði notaði við undirritun framangreindra gjaldeyrisumsókna, er óvenjuleg. Hefur ákærði ekki fært sönnur á, að innflutningur á nafni verslunarinnar Antikhúsgagna hafi verið á hennar vegum og að Gunnar Jóhannsson hafi veitt honum heimild til að nota nafn sitt og verslunarinnar á gjaldeyrisumsóknirnar, svo sem ákærði gerði. Með tilvísan til þess, er nú hefur verið rakið, og annarrar háttsemi ákærða í máli þessu telst

sannað, að hann hafi með notkun gjaldeyrisumsóknanna orðið sekur um skjalafals.

Varðar skjalafals ákærða við 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Refsing ákærða þykir hæfilega ákveðin með hliðsjón af 77. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 3 mánaða fangelsi, en fullnustu refsingarinnar þykir mega fresta, þar sem ákærði hefur ekki áður gerst sekur um lögbrot og orðið að láta af opinberu starfi, og hún niður falla að 2 árum liðnum frá uppkvaðningu dóms þessa, verði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955, haldið.

Ákærða ber að dæma til að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hæstaréttarlögmans, kr. 500.000.

Dómsorð:

Ákærði, Björn Vilmundarson, sæti fangelsi í 3 mánuði, en fullnustu refsingarinnar skal fresta og hún niður falla að 2 árum liðnum frá uppkvaðningu dóms þessa, verði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955, haldið.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Guðmundar Ingva Sigurðssonar hæstaréttarlögmans, kr. 500.000.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.